ಭಂಗ್ಧಿ ಇಂದ್ರಿಯಸೇನಾಂ ಭಂಗ್ಧಿ ಮನೋಮರ್ಕಟಂ ಪ್ರಯತ್ನೇನ ।
ಮಾ ಜನರಂಜನಕರಣಂ ಬಹಿರ್ವ್ರತವೇಷ ! ತ್ವಂಕಾರ್ಷೀಃ ॥ ೯೦ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸೇನೆಯ ಭಂಜನ ಮಾಡು, ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಮಿಸಬೇಡ, ಮನಸ್ಸುರೂಪದ ಮಂಗನನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯಮ ಮಾಡಿ ಭಂಜನ ಮಾಡು, ವಶೀಭೂತಮಾಡು ಮತ್ತು ಜನರ ಮನೋರಂಜನ ಮಾಡುವಂಥ ಬಾಹ್ಯವ್ರತದ ವೇಷವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಡ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಬಾಹ್ಯ ಮುನಿಯ ವೇಷವು ಜನರಂಜನೆ ಮಾಡುವಂಥದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಉಪದೇಶವಿದೆ, ಲೋಕರಂಜನೆಯಿಂದ ಯಾವ ಪರಮಾರ್ಥದ ಸಿದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆ ಉತ್ತಮವಿದೆ, ಇಂದ್ರಿಯ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಕೇವಲ ಲೋಕರಂಜನೆ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ವೇಷಧಾರಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಪರಮಾರ್ಥದ ಸಿದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ. ॥ ೯೦ ॥

ಮತ್ತೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಣವಣೋಕಸಾಯವಗ್ಗಂ ಮಿಚ್ಛತ್ತಂ ಚಯಸು ಭಾವಸುದ್ಧೀಏ ।
ಚೇಇಯಪವಯಣಗುರುಣಂ ಕರೇಹಿ ಭತ್ತಿಂ ಜಿಣಾಣಾಏ ॥ ೯೧ ॥

ನವನೋಕಷಾಯವರ್ಗಂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಂ ತ್ಯಜ ಭಾವಶುದ್ಧ್ಯಾ ।
ಚೈತ್ಯಪ್ರವಚನಗುರೂಣಾಂ ಕುರು ಭಕ್ತಿಂ ಜಿನಾಜ್ಞಯಾ ॥ ೯೧ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಆ ಹಾಸ್ಯ, ರತಿ, ಅರತಿ, ಶೋಕ, ಭಯ, ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಸ್ತ್ರೀವೇದ, ಪುರುಷವೇದ, ನಪುಂಸಕವೇದವೆಂಬ ಈ ನವನೋಕಷಾಯವರ್ಗ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಇವುಗಳನ್ನು ಭಾವಶುದ್ಧಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಬಿಡು ಮತ್ತು ಜಿನಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಚೈತ್ಯ, ಪ್ರವಚನ, ಗುರು ಇವರುಗಳ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡು. ॥ ೯೧ ॥

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ತಿತ್ಥಯರಭಾಸಿಯತ್ಥಂ ಗಣಹರದೇವೇಹಿಂ ಗಂಥಿಯಂ ಸಮ್ಮಂ ।
ಭಾವಹಿ ಅಣುದಿಣು ಅತುಲಂ ವಿಸುದ್ಧಭಾವೇಣ ಸುಯಣಾಣಂ ॥೯೨॥

ನವನೋಕಷಾಯವರ್ಗವನು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವನು ಭಾವಶುದ್ಧಿಯಿಂದ ತ್ಯಜಿಸು ।
ಪ್ರವಚನ ಚೈತ್ಯ ಮೇಣ್ಗುರುಭಕ್ತಿಯನು ಜಿನಾಜ್ಞೆಗನುಸರಿಸಿ ನೀ ಮಾಡು ॥ ೯೧ ॥

ತೀರ್ಥಂಕರ ಭಾಷಿತ ಅರ್ಥಮಯ ಗಣಧರದೇವ ಗ್ರಥಿತವಂ ಭಾವಿಸು ।
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು ಅನುದಿನ ವಿಶುದ್ಧಭಾವದಿಂ ಅತುಲವಾದಾ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವನು ॥ ೯೨ ॥

ತೀರ್ಥಂಕರಭಾಷಿತಾರ್ಥಂ ಗಣಧರದೇವೈಃ ಗ್ರಥಿತಂ ಸಮ್ಯಕ್ ।
ಭಾವಯ ಅನುದಿನಂ ಅತುಲಂ ವಿಶುದ್ಧಭಾವೇನ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನಮ್ ॥ ೯೨ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಆ ತೀರ್ಥಂಕರ ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿರುವ ಮತ್ತು ಗಣಧರ ದೇವರು ಹೆಣೆದ ಎಂದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರರೂಪವಾಗಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿರುವ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಮ್ಯಕ್ ಪ್ರಕಾರ ಭಾವ ಶುದ್ಧಮಾಡಿ ನಿರಂತರ ಭಾವನೆ ಮಾಡು. ಆ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವು ಅತುಲವಿದೆ ಇದರ ಸರಿದೊರೆಯಾಗಿ ಅನ್ಯ ಮತದವರು ಹೇಳಿರುವ ಶ್ರುತಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ॥ ೯೨ ॥

ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಏನಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

[೧]ಪೀಊಣ ಣಾಣಸಲಿಲಂ ಣಿಮ್ಮಹತಿಸಡಾಹಸೋಸಉಮ್ಮುಕ್ಕಾ ।
ಹೋಂತಿ ಸಿವಾಲಯವಾಸೀ ತಿಹುವಣಚೂಡಾಮಣೀ ಸಿದ್ಧಾ ॥ ೯೩ ॥

[೨]ಪೀತ್ವಾ ಜ್ಞಾನಸಲಿಲಂ ನಿರ್ಮಥ್ಯತೃಷಾದಾಹಶೋಷೋನ್ಮುಕ್ತಾ ।
ಭವಂತಿ ಶಿವಾಲಯವಾಸಿನಃ ತ್ರಿಭುವನಚೂಡಾಮಣಯಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ॥ ೯೩ ॥

ಅರ್ಥ :—ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಭಾವ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಜಲವನ್ನು ಕುಡಿದು ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಿದ್ಧರು ನಿರ್ಮಥ್ಯ ಎಂದರೆ ಮಥಿಸಲಾಗದಂಥ ತೃಷೆ, ದಾಹ, ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ರಹಿತರಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಇದು ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಜಲವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರ ಫಲವಿದೆ. ಸಿದ್ಧಶಿವಾಲಯ ಎಂದರೆ ಮುಕ್ತಿರೂಪದ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಇರುವಂಥವರಿದ್ದಾರೆ, ಲೋಕದ ಶಿಖರದಮೇಲೆ ಅವರ ವಾಸವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ತ್ರಿಭುವನದ ಚೂಡಾಮಣಿಯಿದ್ದಾರೆ, ಮಕುಟಮಣಿಯಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ತ್ರಿಭುವನದಲ್ಲಿ ಸುಖಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಹೀಗೆ ಪರಮಾನಂದ ಅವಿನಾಶಿಯಾದ ಸುಖವನ್ನು ಅವರು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ತ್ರಿಭುವನದ ಮುಕುಟಮಣಿಯಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಶುದ್ಧ ಭಾವ ಮಾಡಿ ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಜಲವನ್ನು ಕುಡಿದನಂತರ ತೃಷ್ಣೆ, ದಾಹ, ಶೋಷಣೆಗಳು ಅಳಿಸಿ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಪರಮಾನಂದರೂಪದ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ॥ ೯೩ ॥

ಈಗ ಭಾವಶುದ್ಧಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಜೀವ ಜ್ಞಾನಸಲಿಲವನು ಕುಡಿದು ತೀವ್ರತೃಷ್ಣಾ ದಾಹಶೋಷೋನ್ಮುಕ್ತನಾಗಿ ।
ಶಿವಾಲಯವಾಸಿ ಸಿದ್ಧನಾಗುವನು ತ್ರಿಭುವನ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾಗುವನು ॥ ೯೩ ॥

---

೧ 'ಪಾಊಣ'ವೆಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ.

೨ 'ಪ್ರಾಪ್ಯ'ವೆಂದು ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ.

ದಸ ದಸ ದೋ ಸುಪರೀಸಹ ಸಹಹಿ ಮುಣೀ ಸಯಲಕಾಲ ಕಾಏಣ।
ಸುತ್ತೇಣ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಸಂಜಮಘಾದಂ ಪಮೋತ್ತೂಣ ॥ ೯೪ ॥

ದಶ ದಶ ದ್ವೌ ಸುಪರೀಷಹಾನ್ ಸಹಸ್ವ ಮುನೇ ! ಸಕಲಕಾಲಂ ಕಾಯೇನ ।
ಸೂತ್ರೇಣ ಅಪ್ರಮತ್ತಃ ಸಂಯಮಘಾತಂ ಪ್ರಮುಚ್ಯ ॥ ೯೪ ॥

ಅರ್ಥ :— ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ದಸ ದಸ ದೋ ಎಂದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಸುಪರೀಷಹ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯಕರವಾಗಿ ಸಹಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದನ್ನು ಸೂತ್ರೇಣ ಎಂದರೆ ಜಿನವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ನಿಃಪ್ರಮಾದಿಯಾಗಿ ಸಂಯಮದ ಘಾತವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನಕಾಯದಿಂದ ಸದಾಕಾಲ ನಿರಂತರ ಸಹನೆಮಾಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಮುನಿಯು ತನ್ನ ಸಂಯಮವು ಕೆಡದ ಹಾಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾದದ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುವಂತೆ ನಿರಂತರ ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆ ಮೊದಲಾದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪರೀಷಹಗಳನ್ನು ಸಹನೆಮಾಡಬೇಕು. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಹನೆಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಜರೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಂಯಮದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದು-ವುದಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಪರಿಣಾಮವು ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಹನೆ ಮಾಡುವುದರ ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ॥ ೯೪ ॥

ಪರೀಷಹ ಸಹಿಸುವಲ್ಲಿ ದೃಢನಾದನೆಂದರೆ ಅವನು ಉಪಸರ್ಗ ಬಂದರೋಲೂ ದೃಢನಿರುತ್ತಾನೆ, ಚ್ಯುತನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದರ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನೀಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಹ ಪತ್ಥರೋ ಣ ಭಿಜ್ಜಇ ಪರಿಟ್ಠಿಓ ದೀಹಕಾಲಮುದಏಣಂ।
ತಹ ಸಾಹೂ ವಿ ಣ ಭಿಜ್ಜಇ ಉವಸಗ್ಗಪರೀಸಹೇಹಿಂತೋ ॥ ೯೫ ॥

ಯಥಾ ಪ್ರಸ್ತರಃ ನ ಭಿದ್ಯತೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಃ ದೀರ್ಘಕಾಲಮುದಕೇನ ।
ತಥಾ ಸಾಧುರಪಿ ನ ಭಿದ್ಯತೇ ಉಪಸರ್ಗಪರೀಷಹೇಭ್ಯಃ ॥ ೯೫ ॥

ಅರ್ಥ :— ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಷಾಣವು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಭೇದಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಧುವು ಉಪಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಪರೀಷಹಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸುವಿಕೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಪರೀಷಹಗಳನೆಲ್ಲಕಾಲ ಸಹಿಸೆಲೆ ಮುನಿ ಕಾಯದಿಂ ।
ಅಪ್ರಮತ್ತನಾಗಿದ್ದು ಸೂತ್ರಾನುಸಾರ ಸಂಯಮದ ಘಾತವನು ನಿವಾರಿಸಿ ॥ ೯೪ ॥
ಹೇಗೆ ಪಾಷಾಣ ಚಿರಕಾಲ ನೀರಿನೊಳಗಿದ್ದರದು ನೀರಿನಿಂ ಭೇದಿಸದು ।
ಹಾಗೆ ಸಾಧು ಕೂಡ ಉಪಸರ್ಗಮೇಣ್ಪರೀಷಹಗಳಿಂದ ಭೇದಿಸಲಾರನು ॥ ೯೫ ॥

---

೧ 'ಮುದಕೇಣ'ವೆಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಪಾಷಾಣವು ಎಷ್ಟು ಕಠೋರವಿರುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ ಅದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದರಲ್ಲಿ ಜಲವು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಧುವಿನ ಪರಿಣಾಮ ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ದೃಢವಿರುತ್ತದೆಯೆಂದರೆ ಅವರು ಉಪಸರ್ಗ ಪರೀಷಹಗಳುಂಟಾದರೂ ಕೂಡ ಸಂಯಮದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಚ್ಯುತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಆ ಸಂಯಮದ ಘಾತವು ಆಗದ ಹಾಗೆ ಪರೀಷಹಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಸಂಯಮದ ಘಾತವಾಗುವುದನ್ನು ತಿಳಿದರೆ ಹಾಗೆ ಘಾತವಾಗದಂತೆ ಮಾಡುವರು. ‖ ೯೫ ‖

ಪರೀಷಹಗಳು ಬಂದಮೇಲೆ ಭಾವಶುದ್ಧವಿರುವಂಥ ಉಪಾಯವನ್ನೀಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಭಾವಹಿ ಅಣುವೇಕ್ಖಾಓ ಅವರೇ ಪಣವೀಸಭಾವಣಾ ಭಾವಿ ।
ಭಾವರಹಿಏಣ ಕಿಂ ಪುಣ ಬಾಹಿರಲಿಂಗೇಣ ಕಾಯವ್ವಂ ‖ ೯೬ ‖

ಭಾವಯ ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷಾಃ ಅಪರಾಃ ಪಂಚವಿಂಶತಿಭಾವನಾಃ ಭಾವಯ ।
ಭಾವರಹಿತೇನ ಕಿಂ ಪುನಃ ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗೇನ ಕರ್ತವ್ಯಮ್ ‖ ೯೬ ‖

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಎಂದರೆ ಅನಿತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಹನ್ನೆರಡು ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳಿವೆ ಅವುಗಳ ಭಾವನೆ ಮಾಡು ಮತ್ತು ಅಪರ ಎಂದರೆ ಅನ್ಯ ಪಂಚಮಹಾವ್ರತಗಳ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಭಾವನೆ ಹೇಳಿದೆ ಅವುಗಳ ಭಾವನೆ ಮಾಡು, ಭಾವರಹಿತವಾದ ಆ ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗದಿಂದ ಯಾವ ಕರ್ತವ್ಯವಿದೆ? ಎಂದರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಕಷ್ಟಗಳು ಬಂದಮೇಲೆ ಹನ್ನೆರಡು ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ಅವು ೧) ಅನಿತ್ಯ, ೨) ಅಶರಣ, ೩) ಸಂಸಾರ, ೪) ಏಕತ್ವ, ೫) ಅನ್ಯತ್ವ, ೬) ಅಶುಚಿತ್ವ, ೭) ಆಸ್ರವ, ೮) ಸಂವರ, ೯) ನಿರ್ಜರೆ, ೧೦) ಲೋಕ, ೧೧) ಬೋಧಿದುರ್ಲಭ, ೧೨) ಧರ್ಮವೆಂದು ಹನ್ನೆರಡು ಇವೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸುವುದು ಮಹಾನ ಉಪಾಯವಿದೆ. ಪುನಃ ಪುನಃ ಇವುಗಳ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮವು ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಈ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ‖೯೬‖

ಮತ್ತೆ ಭಾವಶುದ್ಧ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಸವ್ವವಿರಓ ವಿ ಭಾವಹಿ ಣವ ಯ ಪಯತ್ಥಾಇಂ ಸತ್ತ ತಚ್ಚಾಇಂ ।
ಜೀವಸಮಾಸಾಇಂ ಮುಣೀ ಚಉದಸಗುಣಠಾಣಣಾಮಾಇಂ ‖ ೯೭ ‖

ಭಾವಿಸು ಅನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳನು ಮೇಣಿಪ್ಪತ್ತೈದು ಭಾವನೆಗಳನು ಭಾವಿಸು ।
ಭಾವವಿರಹಿತವಾದಾ ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗದಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ ನಿನಗೆ ‖ ೯೬ ‖
ನೀನು ಸರ್ವವಿರಕ್ತನಿದ್ದರೂ ನವಪದಾರ್ಥ ಸಪ್ತತತ್ತ್ವಗಳ ಭಾವಿಸು ।
ಮುನಿವರ ! ಜೀವಸಮಾಸ ಮೇಣ್ಚತುರ್ದಶಗುಣಸ್ಥಾನಗಳನು ಭಾವಿಸು ‖ ೯೭ ‖

ಸರ್ವ ವಿರತಃ ಅಪಿ ಭಾವಯ ನವ ಪದಾರ್ಥಾನ್ ಸಪ್ತ ತತ್ತ್ವಾನಿ ।
ಜೀವಸಮಾಸಾನ್ ಮುನೇ ! ಚತುರ್ದಶಗುಣಸ್ಥಾನನಾಮಾನಿ ॥ ೯೭ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಸಮಸ್ತ ಪರಿಗ್ರಹಾದಿಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಹೋಗಿರುವೆ, ಮಹಾವ್ರತಸಹಿತನಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಭಾವ ವಿಶುದ್ಧಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ನವಪದಾರ್ಥ, ಸಪ್ತತತ್ತ್ವ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜೀವ ಸಮಾಸ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳ ನಾಮ ಲಕ್ಷಣ ಭೇದ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದು ಭಾವಶುದ್ಧಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಉಪಾಯವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಇವುಗಳ ನಾಮ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೯೭ ॥

ಈಗ ಭಾವಶುದ್ಧಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಬೇರೆ ಉಪಾಯ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಣವವಿಹಬಂಭಂ ಪಯಡಹಿ ಅಬ್ಬಂಭಂ ದಸವಿಹಂ ಪಮೋತ್ತೂಣ ।
ಮೇಹುಣಸಣ್ಣಾಸತ್ತೋ ಭಮಿಓ ಸಿ ಭವಣ್ಣವೇ ಭೀಮೇ ॥ ೯೮ ॥

ನವವಿಧಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯಂ ಪ್ರಕಟ್ಯ ಅಬ್ರಹ್ಮ ದಶವಿಧಂ ಪ್ರಮುಚ್ಯ ।
ಮೈಥುನಸಂಜ್ಞಾಸಕ್ತಃ ಭ್ರಮಿತೋಽಸಿ ಭವಾರ್ಣವೇ ಭೀಮೇ ॥ ೯೮ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಮೊದಲು ಹತ್ತುಪ್ರಕಾರದ ಅಬ್ರಹ್ಮವಿದೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಒಂಭತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವಿದೆ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡು, ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಪಡಿಸು. ಈ ಉಪದೇಶವನ್ನೇಕೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆಯೆಂದರೆ ನೀನು ಮೈಥುನಸಂಜ್ಞೆ ಆ ಕಾಮಸೇವನೆಯ ಅಭಿಲಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಅಶುದ್ಧಭಾವಗಳಿಂದ ಈ ಭೀಮ (ಭಯಾನಕ)ವಾದ ಸಂಸಾರರೂಪದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಈ ಜೀವನು ಮೈಥುನಸಂಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥಾವಸ್ಥೆ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಸೇವನೆ ಮೊದಲಾದ ಅಶುದ್ಧ ಭಾವಗಳಿಂದ ಅಶುಭ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಭಯಾನಕವಾದ ಸಂಸಾರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಅಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಒಂಭತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡೆಂದು ಉಪದೇಶವಿದೆ. ೧) ಮೊದಲಂತೂ ಸ್ತ್ರೀಯ ಚಿಂತನವಿರುವುದು, ೨) ಅನಂತರ ನೋಡುವ ಚಿಂತೆಯಾಗುವುದು, ೩) ಬಳಿಕ ನಿಶ್ವಾಸಬಿಡುವುದು, ೪) ನಂತರ ಜ್ವರಬರುವುದು, ೫) ಬಳಿಕ ದಾಹವಾಗುವುದು, ೬) ಅನಂತರ ಕಾಮದ ಅಭಿರುಚಿಯಾಗುವುದು, ೭) ಬಳಿಕ ಮೂರ್ಛೆಬರುವುದು, ೮) ನಂತರ ಉನ್ಮಾದವಾಗುವುದು, ೯) ಬಳಿಕ ಜೀವಿತದ ಸಂದೇಹವೆನಿಸುವುದು, ೧೦) ಅನಂತರ ಮರಣವಾಗುವುದು. ಹೀಗೆ ಇವು ಹತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಅಬ್ರಹ್ಮಗಳಿವೆ.

ನವವಿಧ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನು ಪ್ರಕಟಿಸು ದಶವಿಧ ಅಬ್ರಹ್ಮ ತ್ಯಜಿಸಿ ।
ಜೀವ ಮೈಥುನಸಂಜ್ಞಾಸಕ್ತನಾಗಿ ಭ್ರಮಿಸುವನು ಭೀಮಭವಾರ್ಣವದಲಿ ॥ ೯೮ ॥

ಒಂಭತ್ತು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವು ಕೆಡುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾರಣಗಳು ಹೀಗಿವೆ –೧) ಸ್ತ್ರೀಸೇವನೆ ಮಾಡುವ ಅಭಿಲಾಷೆ, ೨) ಸ್ತ್ರೀಯ ಅಂಗದ ಸ್ಪರ್ಶನ, ೩) ಪುಷ್ಟರಸಗಳ ಸೇವನೆ, ೪) ಸ್ತ್ರೀಯಿಂದ ಸಂಸಕ್ತವಾದ ವಸ್ತು ಶಯ್ಯೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಸೇವನೆ, ೫) ಸ್ತ್ರೀಯ ಮುಖ, ನೇತ್ರ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ನೋಡುವುದು, ೬) ಸ್ತ್ರೀಯ ಸತ್ಕಾರ ಪುರಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು, ೭) ಮೊದಲು ಮಾಡಿದ ಸ್ತ್ರೀ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು, ೮) ಭವಿಷ್ಯದ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸೇವನೆಯ ಅಭಿಲಾಷೆ ಮಾಡುವುದು, ೯) ಮನೋವಾಂಛಿತ ಇಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದು, ಹೀಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಒಂಭತ್ತು ಭೇದರೂಪದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವಿದೆ ಅಥವಾ ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯ, ಕೃತ-ಕಾರಿತ-ಅನುಮೋದನದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವುದೆಂದೂ ಒಂಭತ್ತುಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಕೂಡ ಭಾವಶುದ್ಧವಾಗುವ ಉಪಾಯವಿದೆ. ॥ ೯೮ ॥

ಭಾವಸಹಿತವಿರುವ ಮುನಿಯು ನಾಲ್ಕು ಆರಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಭಾವರಹಿತನಾಗಿರುವವನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಭ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಭಾವಸಹಿದೋ ಯ ಮುಣಿಣೋ ಪಾವಇ ಆರಾಹಣಾಚಉಕ್ಕಂ ಚ ।
ಭಾವರಹಿದೋ ಯ ಮುಣಿವರ ಭಮಇ ಚಿರಂ ದೀಹಸಂಸಾರೇ ॥ ೯೯ ॥

ಭಾವಸಹಿತಶ್ಚ ಮುನಿನಃ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಆರಾಧನಾಚತುಷ್ಕಂ ಚ ।
ಭಾವರಹಿತಶ್ಚ ಮುನಿವರ ! ಭ್ರಮತಿ ಚಿರಂ ದೀರ್ಘಸಂಸಾರೇ ॥ ೯೯ ॥

ಅರ್ಥ : ಎಲೈ ಮುನಿವರನೇ ! ಯಾವನು ಭಾವಸಹಿತನಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರ-ತಪವೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಆರಾಧನೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಅವನು ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಮುನಿಯು ಭಾವರಹಿತನಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ಅಧಿಕ ಕಾಲದವರೆಗೆ ದೀರ್ಘ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ನಿಶ್ಚಯ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದ ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಅನುಭೂತಿರೂಪವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಅದು ಭಾವವಿದೆ, ಇಂಥ ಭಾವಸಹಿತಸಿರುವವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಆರಾಧನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ, ಅದರ ಫಲವು ಅರಹಂತ ಸಿದ್ಧಪದಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಇಂಥ ಭಾವಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದವನಿಗೆ ಆರಾಧನೆಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅದರ ಫಲವು ಸಂಸಾರದ ಪರಿಭ್ರಮಣವಿದೆ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಭಾವಶುದ್ಧಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೯೯ ॥

ಈಗ ಭಾವದ ಫಲವನ್ನೇ ವಿಶೇಷರೂಪದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪಾವಂತಿ ಭಾವಸವಣಾ ಕಲ್ಲಾಣಪರಂಪರಾಇಂ ಸೋಕ್ಖಾಇಂ ।
ದುಕ್ಖಾಇಂ ದವ್ವಸವಣಾ ಣರತಿರಿಯಕುದೇವಜೋಣೀಏ ॥ ೧೦೦ ॥

ಭಾವಸಹಿತ ಮುನಿವರನು ಪಡೆಯುವನು ಆರಾಧನಾ ಚತುಷ್ಕವನು ।
ಭಾವರಹಿತ ಶ್ರಮಣ ಭ್ರಮಿಸುವನು ಚಿರಕಾಲ ದೀರ್ಘ ಸಂಸಾರದಲಿ ॥ ೯೯ ॥
ಭಾವಶ್ರಮಣ ಕಲ್ಯಾಣ ಪರಂಪರೆಯುಳ್ಳ ಸುಖಗಳನೆ ಪಡೆಯುವನು ।
ದ್ರವ್ಯಶ್ರಮಣ ನರತಿರ್ಯಕ್ಕುದೇವದಲಿ ದುಃಖಗಳನೆ ಪಡೆಯುವನು ॥ ೧೦೦ ॥

ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಭಾವಶ್ರಮಣಾಃ ಕಲ್ಯಾಣಪರಂಪರಾಃ ಸೌಖ್ಯಾನಿ ।
ದುಃಖಾನಿ ದ್ರವ್ಯಶ್ರಮಣಾಃ ನರತಿರ್ಯಕ್ಕುದೇವಯೋನೌ ॥ ೧೦೦ ॥

ಅರ್ಥ :—ಯಾರು ಭಾವಶ್ರಮಣರಿದ್ದಾರೆ, ಭಾವಮುನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಕಲ್ಯಾಣದ ಪರಂಪರೆಯಿರುವಂಥ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯಶ್ರಮಣರಿರುವವರು ತಿರ್ಯಂಚ, ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಕುದೇವ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : – ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಸಹಿತ ಭಾವಮುನಿಯಿರುವವರಂತೂ ಸೋಳಹಕಾರಣ ಭಾವನೆ ಭಾವಿಸಿ ಗರ್ಭ, ಜನ್ಮ, ತಪ, ಜ್ಞಾನ, ನಿರ್ವಾಣವೆಂಬ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಿಕಗಳೊಡನೆ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಪದವನ್ನು ಪಡೆದು ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನದಿಂದ ರಹಿತರಾದ ದ್ರವ್ಯಮುನಿಗಳು ತಿರ್ಯಂಚ, ಮನುಷ್ಯ, ಕುದೇವ ಯೋನಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಭಾವದ ವಿಶೇಷದಿಂದ ಫಲದ ವಿಶೇಷವಿದೆ. ॥೧೦೦॥

ಅಶುದ್ಧಭಾವದಿಂದ ಅಶುದ್ಧ ಆಹಾರವನ್ನೇ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದುರ್ಗತಿಯನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಛಾಯಾಲದೋಸದೂಸಿಯಮಸಣಂ ಗಸಿಉಂ ಅಸುದ್ಧಭಾವೇಣ ।
ಪತ್ತೋ ಸಿ ಮಹಾವಸಣಂ ತಿರಿಯಗಈಏ ಅಣಪ್ಪವಸೋ ॥ ೧೦೧ ॥

ಷಟ್‌ಚತ್ವಾರಿಂಶದ್ದೋಷದೂಷಿತಮಶನಂ ಗ್ರಸಿತಂ ಅಶುದ್ಧಭಾವೇನ ।
ಪ್ರಾಪ್ತಃ ಅಸಿ ಮಹಾವ್ಯಸನಂ ತಿರ್ಯಗ್ಗತೌ ಅನಾತ್ಮವಶಃ ॥ ೧೦೧ ॥

ಅರ್ಥ : ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಅಶುದ್ಧ ಭಾವದಿಂದ ನಲವತ್ತಾರು ದೋಷಗಳಿಂದ ದೂಷಿತವಾದ ಅಶುದ್ಧ ಅಶನ(ಆಹಾರ)ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ತಿರ್ಯಂಚಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಾಧೀನನಾಗಿ ಮಹಾನ (ಹಿರಿದಾದ) ವ್ಯಸನ (ಕಷ್ಟವನ್ನು) ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಮುನಿಯು ನಲವತ್ತಾರು ದೋಷಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಶುದ್ಧ ಆಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಂತರಾಯಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತಾನೆ, ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಲದೋಷರಹಿತವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಯಾವನು ಮುನಿಯಾಗಿ ಸದೋಷ ಆಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನ ಭಾವ ಕೂಡ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ದೋಷಸಹಿತವಾಗಿ ಅಶುದ್ಧ ಆಹಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತಿರ್ಯಂಚ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಭಾವಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಶುದ್ಧಆಹಾರ ಮಾಡು ಅದರಿಂದ ಪುನಃ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ನಲವತ್ತಾರು ದೋಷಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರಂತೂ ಉದ್ಗಮ ದೋಷಗಳಿವೆ, ಅವು ಆಹಾರವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವವಿವೆ, ಇವು ಶ್ರಾವಕನ ಆಶ್ರಿತವಿವೆ. ಹದಿನಾರು ಉತ್ಪಾದನ ದೋಷಗಳಿವೆ ಇವು ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಿತವಿವೆ. ಹತ್ತು

ನಲವತ್ತಾರು ದೋಷದೂಷಿತಾಹಾರವನು ಅಶುದ್ಧಭಾವದಿಂ ಗ್ರಹಿಸಿದೆ ।
ಸಲೆ ತಿರ್ಯಂಚಗತಿಯಲಿ ಮಹಾವ್ಯಸನ ಪಡೆದೆ ಅನಾತ್ಮವಶದಿಂದ ॥ ೧೦೧ ॥

ಏಷಣಾದ ದೋಷಗಳಿವೆ, ಇವು ಆಹಾರದ ಆಶ್ರಿತವಿವೆ. ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಮಾಣಾದಿಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಹೆಸರು ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು 'ಮೂಲಾಚಾರ', 'ಆಚಾರಸಾರ' ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೧೦೧ ॥

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸಚ್ಚಿತ್ತಭತ್ತಪಾಣಂ ಗಿದ್ಧಿಂ ದಪ್ಪೇಣಽಧೀ ಪಭುತ್ತೂಣ ।
ಪತ್ತೋಽಸಿ ತಿವ್ವದುಕ್ಖಂ ಅಣಾಇಕಾಲೇಣ ತಂ ಚಿಂತ ॥ ೧೦೨ ॥

ಸಚಿತ್ತಭಕ್ತಪಾನಂ ಗೃದ್ಧ್ಯಾ ದರ್ಪೇಣ ಅಧೀಃ ಪ್ರಭುಜ್ಯ ।
ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ತೀವ್ರದುಃಖಂ ಅನಾದಿಕಾಲೇನ ತ್ವಂ ಚಿಂತಯ ॥ ೧೦೨ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ದುರ್ಬುದ್ಧಿ (ಅಜ್ಞಾನಿ)ಯಾಗಿ ಅತಿಚಾರಸಹಿತ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಗರ್ವದಿಂದ (ಉದ್ಧತತನದಿಂದ) ಸಚಿತ್ತ ಭೋಜನ ಹಾಗೂ ಪಾನ, ಜೀವಸಹಿತವಾಗಿ ಆಹಾರ ನೀರು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ತೀವ್ರ ದುಃಖವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡು-ವಿಚಾರ ಮಾಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಉಳಿದೆ ಜೀವದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಚಿತ್ತ (ಜೀವಸಹಿತ) ಆಹಾರ ನೀರುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ನರಕಾದಿಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವೆ. ಈಗ ಮುನಿಯಾಗಿ ಭಾವಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಸಚಿತ್ತನಾದ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಡ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುನಃ ಮೊದಲಿನ ಹಾಗೆ ದುಃಖವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವೆಯೆಂದು ಮುನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೦೨ ॥

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಕಂದಂ ಮೂಲಂ ಬೀಯಂ ಪುಪ್ಫಂ ಪತ್ತಾದಿ ಕಿಂಚಿ ಸಚ್ಚಿತ್ತಂ ।
ಅಸಿಊಣ ಮಾಣಗವ್ವಂ ಭಮಿಓ ಸಿ ಅಣಂತಸಂಸಾರೇ ॥ ೧೦೩ ॥

ಕಂದಂ ಮೂಲಂ ಬೀಜಂ ಪುಷ್ಪಂ ಪತ್ರಾದಿ ಕಿಂಚಿತ್ ಸಚಿತ್ತಮ್ ।
ಅಶಿತ್ವಾ ಮಾನಗರ್ವೇ ಭ್ರಮಿತಃ ಅಸಿ ಅನಂತಸಂಸಾರೇ ॥ ೧೦೩ ॥

ಅರ್ಥ :—ಕಂದ ಸ್ವರ್ಣಗಡ್ಡೆ ಮೊದಲಾದ, ಬೀಜ ಕಡಲೆ ಮೊದಲಾದ ಅನ್ನಾದಿಗಳು, ಮೂಲ ಶುಂಠೀ ಮೂಲಂಗೀ ಗಜ್ಜರೆ ಮೊದಲಾದ, ಪುಷ್ಪ, ಹೂವು, ಪತ್ರ ವೀಳೆದೆಲೆ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು

ನೀನು ಸಚಿತ್ತ ಅಶನಪಾನಗಳನು ಅಜ್ಞಾನ ಗೃದ್ಧಿ ದರ್ಪದಿಂ ಮಾಡುತ್ತ ।
ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂ ತೀವ್ರ ದುಃಖ ಪಡೆದಿರುವುದರ ವಿಚಾರವನು ಮಾಡು ॥ ೧೦೨ ॥

ನೀನು ಕಂದ-ಮೂಲ ಬೀಜ ಪುಷ್ಪ ಪತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಕಿಂಚಿತ್ಸಚಿತ್ತಗಳನು ।
ಮಾನಮದದಿಂದ ಭಕ್ಷಿಸಿ ಭ್ರಮಣಮಾಡಿದೆ ಅನಂತಸಂಸಾರದೊಳಗೆ ॥ ೧೦೩ ॥

ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಸಚಿತ್ತ ವಸ್ತುವನ್ನು ಮಾನ(ಗರ್ವ)ದಿಂದ ಭಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಅನಂತ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಕಂದಮೂಲ ಮೊದಲಾದ ಸಚಿತ್ತಗಳು ಅನಂತ ಜೀವಗಳ ಕಾಯವಿವೆ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ವನಸ್ಪತಿ ಬೀಜಾದಿಗಳು ಸಚಿತ್ತವಿದ್ದು ಅವನ್ನು ಭಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದೆ. ಮೊದಲಂತೂ ನಾವು ತಪಸ್ವಿಗಳಿದ್ದೇವೆ, ನಮಗೆ ಮನೆಮಾರುಗಳಿಲ್ಲ, ವನದ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಂದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತೇವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿ ತಪಸ್ವಿಯಾಗಿ ಭಕ್ಷಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಗರ್ವದಿಂದ ಉದ್ಧತನಾಗಿ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದನಾಗಿ ಸರ್ವಭಕ್ಷಕನಾದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಜೀವನು ಆ ಕಂದಮೂಲಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿದನು. ಈಗ ಮುನಿಯಾಗಿ ಇವುಗಳ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಡೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಅನ್ಯಮತದ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಕಂದಮೂಲ ಮೊದಲಾದ ಫಲ-ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ತಿಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಅವರ ನಿಷೇಧವಿದೆ. ॥ ೧೦೩ ॥

ಈಗ ವಿನಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮೊದಲು ವಿನಯದ ವರ್ಣನೆಯಿದೆ,—

ವಿಣಯಂ ಪಂಚಪಯಾರಂ ಪಾಲಹಿ ಮಣವಯಣಕಾಯಜೋಏಣ ।
ಅವಿಣಯಣರಾ ಸುವಿಹಿಯಂ ತತ್ತೋ ಮುತ್ತಿಂ ನ ಪಾವಂತಿ ॥ ೧೦೪ ॥

ವಿನಯಃ ಪಂಚಪ್ರಕಾರಂ ಪಾಲಯ ಮನೋವಚನಕಾಯಯೋಗೇನ ।
ಅವಿನತನರಾಃ ಸುವಿಹಿತಾಂ ತತೋ ಮುಕ್ತಿಂ ನ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ॥ ೧೦೪ ॥

ಅರ್ಥ :— ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವಿನಯಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾರ ವಿಹಿತವಿರುವ ಆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಅಭ್ಯುದಯಕರವಾದ ತೀರ್ಥಂಕರಾದಿಗಳೊಡನೆ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕೈ ಮುಗಿಯುವುದು, ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮಣಿಯುವುದು, ಬಂದವೇಲೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವುದು, ಎದುರು ಹೋಗುವುದು ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲ ವಚನಗಳನ್ನಾಡುವುದು ಇವು ಐದು ಪ್ರಕಾರದ ವಿನಯಗಳಿವೆ. ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನ, ದರ್ಶನ, ಚಾರಿತ್ರ, ತಪ ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಧಾರಕರಿರುವ ಪುರುಷರ ವಿನಯ ಮಾಡುವುದು, ಹೀಗೆ ಐದು ಪ್ರಕಾರದ ವಿನಯವನ್ನು ನೀನು ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯವೆಂಬ ಮೂರೂ ಯೋಗಗಳಿಂದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡೆಂದು ನಾವು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ವಿನಯವಿಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ವಿನಯದ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ವಿನಯದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಗುಣಗಳಿವೆ, ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಮಾನಕಷಾಯದ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ, ಶಿಷ್ಟಾಚಾರದ ಪಾಲನವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕಲಹದ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ವಿನಯದ ಗುಣಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿರುವವರ ವಿನಯ ಮಾಡೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ, ಮತ್ತು ಯಾರು ವಿನಯವಿಲ್ಲದೆ ಜಿನಮಾರ್ಗದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳೊಡನೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ ಅವರುಗಳ ನಿಷೇಧವಿದೆ. ॥ ೧೦೪ ॥

ವಿನಯವನು ಪಂಚಪ್ರಕಾರದಿಂ ಪಾಲಿಪುದು ಮನವಚಕಾಯಯೋಗದಿಂ ।
ಮನುಜ ತಾನವಿನೀತನಿದ್ದರೆ ಸುವಿಹಿತಮುಕ್ತಿಯನು ತಾ ಪಡೆಯನು ॥ ೧೦೪ ॥

ಈಗ ಭಕ್ತಿರೂಪ ವೈಯಾವೃತ್ತ್ಯದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಣಿಯಸತ್ತೀಏ ಮಹಾಜಸ ಭತ್ತೀರಾಏಣ ಣಿಚ್ಚಕಾಲಮ್ಮಿ ।
ತಂ ಕುಣ ಜಿಣಭತ್ತಿಪರಂ ವಿಜ್ಜಾವಚ್ಚಂ ದಸವಿಯಪ್ಪಂ ॥ ೧೦೫ ॥

ನಿಜಶಕ್ತ್ಯಾ ಮಹಾಯಶಃ ! ಭಕ್ತಿರಾಗೇಣ ನಿತ್ಯಕಾಲೇ ।
ತ್ವಂ ಕುರು ಜಿನಭಕ್ತಿಪರಂ ವೈಯಾವೃತ್ತ್ಯಂ ದಶವಿಕಲ್ಪಮ್ ॥ ೧೦೫ ॥

ಅರ್ಥ : ಎಲೈ ಮಹಾಯಶನೇ ! ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಜಿನಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯ ರಾಗಪೂರ್ವಕ ಆ ಹತ್ತು ಭೇದರೂಪದ ವೈಯಾವೃತ್ತ್ಯವನ್ನು ಸದಾಕಾಲ ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಮಾಡು. 'ವೈಯಾವೃತ್ತ್ಯ'ದ ಇತರ ದುಃಖ (ಕಷ್ಟ)ಗಳು ಬಂದವೇಲೆ ಅದರ ಸೇವೆ ದಾಸ್ಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ೧) ಆಚಾರ್ಯ, ೨) ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ೩) ತಪಸ್ವೀ, ೪) ಶೈಕ್ಷ್ಯ, ೫) ಗ್ಲಾನ, ೬) ಗಣ, ೭) ಕುಲ, ೮) ಸಂಘ, ೯) ಸಾಧು, ೧೦) ಮನೋಜ್ಞ ಇವು ಹತ್ತು ಮುನಿಯ ಭೇದಗಳಿವೆ. ಇವರ ವೈಯಾವೃತ್ತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಹತ್ತು ಭೇದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ॥ ೧೦೫ ॥

ತಮ್ಮ ದೋಷವನ್ನು ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳುವಂಥ ಗರ್ಹಾದ ಉಪದೇಶವನ್ನೀಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಜಂ ಕಿಂಚಿಂ ಕಯಂ ದೋಸಂ ಮಣವಯಕಾಏಹಿಂ ಅಸುಹಭಾವೇಣಂ ।
ತಂ ಗರಹಿ ಗುರುಸಯಾಸೇ ಗಾರವ ಮಾಯಂ ಚ ಮೋತ್ತೂಣ ॥ ೧೦೬ ॥

ಯಃ ಕಶ್ಚಿತ್ ಕೃತಃ ದೋಷಃ ಮನೋವಚಃ ಕಾಯೈಃ ಅಶುಭಭಾವೇನ ।
ತಂ ಗರ್ಹಂ ಗುರುಸಕಾಶೇ ಗಾರವಂ ಮಾಯಾಂ ಚ ಮುಕ್ತ್ವಾ ॥ ೦೬ ॥

ಅರ್ಥ :— ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಅಶುಭ ಭಾವಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ದೋಷತಗಲಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ತನ್ನ ಗೌರವ (ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಗರ್ವ)ವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತು ಮಾಯೆಯನ್ನು (ಕಪಟವನ್ನು) ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯಗಳನ್ನು ಸರಳ ಮಾಡಿ ಗರ್ಹಾ ಮಾಡು ಎಂದರೆ ವಚನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಮಾಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ : ತಮಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ದೋಷವು ತಗಲಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ನಿಷ್ಕಪಟರಾಗಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಆ ದೋಷವು ನಿವೃತ್ತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು. ಒಂದುವೇಳೆ ತಾವು ಶಲ್ಯವುಳ್ಳವರಾಗಿ ಉಳಿದರೆ ಮುನಿ

ನಿಜಶಕ್ತಿಯಿಂದೆಲೆ ಮಹಾಶಯ ! ಭಕ್ತಿರಾಗದಿಂದಲೆ ನಿತ್ಯಕಾಲದೊಳು ।
ಆ ಜಿನಭಕ್ತಿರತನಾಗಿ ದಶಭೇದ ವೈಯಾವೃತ್ತ್ಯಮಂ ನೀನು ಆಚರಿಸು ॥ ೧೦೫ ॥

ಮನವಚನಕಾಯದಿಂ ಅಶುಭಭಾವದಿಂ ಮಾಡಿದ ಆ ಕೆಲವು ದೋಷಗಳ ।
ನೀನು ಗುರುಗಳಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಮಾನಮಾಯೆಯನುಬಿಟ್ಟುಮಾಡುಗರ್ಹಣ ॥ ೧೦೬ ॥

ಪದದಲ್ಲಿ ಇದು ದೊಡ್ಡ ದೋಷವಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ದೋಷ ಬಚ್ಚಿಡಬಾರದು, ಹೇಗಿದೆ ಹಾಗೆ ಸರಳ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೇಳಿದಾಗ ದೋಷವು ದೂರವಾಗುವುದೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಕಾಲದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಮುನಿಪದದಿಂದ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗುವುದು, ಮತ್ತು ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ದಿದ್ದಾಗ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಬೇರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವಂಥ ವಿಪರ್ಯಯವಾಗಿದೆ. ॥ ೧೦೬ ॥

ಈಗ ಕ್ಷಮೆಯ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ದುಜ್ಜಣವಯಣಚಡಕ್ಕಂ ಣಿಟ್ಠುರಕಡುಯಂ ಸಹಂತಿ ಸಪ್ಪುರಿಸಾ ।
ಕಮ್ಮಮಲಣಾಸಣಟ್ಠಂ ಭಾವೇಣ ಯ ಣಿಮ್ಮಮಾ ಸವಣಾ ॥ ೧೦೭ ॥

ದುರ್ಜನವಚನಚಪೇಟಾಂ ನಿಷ್ಠುರಕಟುಕಂ ಸಹಂತೇ ಸತ್ಪುರುಷಾಃ ।
ಕರ್ಮಮಲನಾಶನಾರ್ಥಂ ಭಾವೇನ ಚ ನಿರ್ಮಮಾಃ ಶ್ರಮಣಾಃ ॥ ೧೦೭ ॥

ಅರ್ಥ :—ಸತ್ಪುರುಷರಾದ ಮುನಿಗಳು ದುರ್ಜನರ ವಚನರೂಪದ ಆಘಾತವನ್ನು ಆ ನಿಷ್ಠುರ (ಕಠೋರ) ದಯಾರಹಿತ ಮತ್ತು ಕಠೋರ ಎಂದರೆ ಕೇಳುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ತೀಕ್ಷ್ಣಶೂಲದ ತಿವಿತದಂತೆನಿಸುವ ಆಘಾತವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕರ್ಮಗಳ ನಾಶಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಇಂಥದನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಅಶುಭ ಕರ್ಮವು ಕಟ್ಟಿತ್ತು ಅದರ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ದುರ್ಜನನು ಕಟೂಕ್ತಿಗಳನ್ನಾಡಿದ್ದಾನೆ, ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ, ಅದನ್ನು ತಾನು ಉಪಶಮ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಸಹಿಸಿದರೆ ಅಶುಭಕರ್ಮದ ಉದಯವಿದ್ದುದು ಹೊರಟುಹೋಗುವುದು. ಇಂಥ ಕಟೂಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮದ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆ ಮುನಿಸತ್ಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ಭಾವದಿಂದ ವಚನಾದಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಮತ್ವರಿದ್ದಾರೆ. ವಚನದಿಂದ ಮಾನ ಕಷಾಯದಿಂದ ಮತ್ತು ದೇಹಾದಿಗಳಿಂದ ಮಮತೆಯಿಲ್ಲದವರಿದ್ದಾರೆ. ಮಮತ್ವವಿದ್ದರೆ ದುರ್ವಚನಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇವನು ನನಗೆ ದುರ್ವಚನಗಳನ್ನಾಡಿದನೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಮಮತೆಯ ಅಭಾವದಿಂದ ದುರ್ವಚನಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮುನಿಯಾಗಿ ಯಾರಮೇಲೆ ಕ್ರೋಧ ಮಾಡಬೇಡವೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ದೊಡ್ಡ ಪುರುಷರು ದುರ್ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕ್ರೋಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಮೇಲೆ ಮುನಿಯು ಸಹಿಸುವುದು ಉಚಿತವೇ ಇದೆ. ಕ್ರೋಧ ಮಾಡುವವರು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ತಪಸ್ವಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ತಪಸ್ವಿಗಳಿಲ್ಲ. ॥ ೧೦೭ ॥

ಈಗ ಕ್ಷಮೆಯ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪಾವಂ ಖವಇ ಅಸೇಸಂ ಖಮಾಏ ಪಡಿಮಂಡಿಓ ಯ ಮುಣಿಪವರೋ ।
ಖೇಯರಅಮರಣರಾಣಂ ಪಸಂಸಣೀಓ ಧುವಂ ಹೋಇ ॥ ೧೦೮ ॥

ದುರಜನರ ನಿಷ್ಠುರ ಕಟುಕಮಾತಿನೇಟು ಸಹಿಸುವರು ಸತ್ಪುರುಷರು ।
ನಿರಮಮಭಾವಯುತರಾದ ಶ್ರಮಣರು ಕರ್ಮಮಲನಾಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ॥ ೧೦೭ ॥
ಮುನಿಪ್ರವರ ಪರಿಮಂಡಿತ ಕ್ಷಮೆಯಿಂದ ಅಶೇಷಪಾಪ ಕ್ಷಯಿಸುವರು ।
ಮನುಜಾಮರ ವಿದ್ಯಾಧರರಿಂದ ನಿಶ್ಚಯದಿ ಪ್ರಶಂಸಾಪಾತ್ರರಾಗುವರು ॥ ೧೦೮ ॥

ಪಾಪಂ ಕ್ಷಿಪತಿ ಅಶೇಷಂ ಕ್ಷಮಯಾ ಪರಿಮಂಡಿತಃ ಚ ಮುನಿಪ್ರವರಃ ।
ಖೇಚರಾಮರನರಾಣಾಂ ಪ್ರಶಂಸನೀಯಃ ಧ್ರುವಂ ಭವತಿ ॥ ೧೦೮ ॥

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಮುನಿಪ್ರವರನು (ಮುನಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ಮುಖ್ಯನು) ಕ್ರೋಧದ ಅಭಾವರೂಪವಾದ ಕ್ಷಮೆಯಿಂದ ಮಂಡಿತನಿದ್ದಾನೆ ಆ ಮುನಿಯು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳ ಕ್ಷಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಧರ, ದೇವ, ಮನುಷ್ಯರುಗಳಿಂದ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯನಿರುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಕ್ಷಮಾಗುಣವು ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಂದ ಸ್ತುತಿಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಗ್ಯ ಪುರುಷನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ಮುನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕ್ಷಮೆಯಿರುತ್ತದೆ, ಅವರಂತೂ ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯ, ದೇವ, ವಿದ್ಯಾಧರರುಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಯೋಗ್ಯರೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳ ಕ್ಷಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಕ್ಷಮೆಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಕ್ರೋಧಿಯು ಎಲ್ಲರ ನಿಂದೆಗೆ ಯೋಗ್ಯನಿರುವುದರಿಂದ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಉತ್ತಮವಿದೆ. ॥ ೧೦೮ ॥

ಹೀಗೆ ಕ್ಷಮಾಗುಣವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕ್ಷಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಇಯ ಣಾಊಣ ಖಮಾಗುಣ ಖಮೇಹಿ ತಿವಿಹೇಣ ಸಯಲ ಜೀವಾಣಂ ।
ಚಿರಸಂಚಿಯಕೋಹಸಿಹಿಂ ವರಖಮಸಲಿಲೇಣ ಸಿಂಚೇಹ ॥ ೧೦೯ ॥

ಇತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಕ್ಷಮಾಗುಣ ! ಕ್ಷಮಸ್ವ ತ್ರಿವಿಧೇನ ಸಕಲಜೀವಾನ್ ।
ಚಿರಸಂಚಿತಕ್ರೋಧಶಿಖಿನಂ ವರಕ್ಷಮಾಸಲಿಲೇನ ಸಿಂಚ ॥ ೧೦೯ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಕ್ಷಮಾಗುಣಮುನಿಯೇ ! (ಕ್ಷಮಾಗುಣವಿರುವಂಥ ಮುನಿಯ ಸಂಬೋಧನೆಯಿದೆ) ಇತಿ ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕ್ಷಮಾಗುಣವನ್ನು ತಿಳಿ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಜೀವಗಳ ಮೇಲೆ ಮನ ವಚನಕಾಯದಿಂದ ಕ್ಷಮೆ ಮಾಡು ಅದರಂತೆ ಅಧಿಕಕಾಲದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಕ್ರೋಧರೂಪವಾದ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕ್ಷಮಾರೂಪದ ಜಲದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡು ಎಂದರೆ ಶಮನ ಮಾಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಕ್ರೋಧರೂಪದ ಅಗ್ನಿಯು ಪುರುಷನ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ದಗ್ಧಮಾಡುವಂಥದ್ದಿದೆ ಮತ್ತು ಪರಜೀವಗಳ ಘಾತಮಾಡುವಂಥದ್ದಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಕ್ಷಮಾರೂಪದ ಜಲದಿಂದ ನಂದಿಸಬೇಕು, ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಇದು ನಂದುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕ್ಷಮಾಗುಣವು ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕ್ರೋಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೦೯ ॥

ಈಗ ದೀಕ್ಷಾಕಾಲಾದಿಗಳ ಭಾವನೆಯ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಅರಿತು ಕ್ಷಮಾಗುಣಧರ ! ಕ್ಷಮಿಸು ತ್ರಿವಿಧದಿ ಸಕಲಜೀವಗಳನು ।
ಚಿರಸಂಚಿತಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿಯನು ನೀನು ಉತ್ತಮಕ್ಷಮಾಗುಣದಿಂದ ಶಮಿಸು ॥ ೧೦೯ ॥

ದಿಕ್ಖಾಕಾಲಾಈಯಂ ಭಾವಹಿ ಅವಿಯಾರದಂಸಣವಿಸುದ್ಧೋ ।
ಉತ್ತಮ ಬೋಹಿಣಿಮಿತ್ತಂ ಅಸಾರಸಾರಾಣಿ ಮುಣಿಊಣ ॥ ೧೧೦ ॥

ದೀಕ್ಷಾಕಾಲಾದಿಕಂ ಭಾವಯ ಅವಿಕಾರದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧಃ ।
ಉತ್ತಮಬೋಧಿನಿಮಿತ್ತಂ ಅಸಾರಸಾರಾಣಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ॥ ೧೧೦ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಸಂಸಾರವನ್ನು ಅಸಾರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಉತ್ತಮ ಬೋಧಿ ಎಂದರೆ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಅವಿಕಾರ ಎಂದರೆ ಅತಿಚಾರರಹಿತ ನಿರ್ಮಲ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಸಹಿತನಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾಕಾಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ದೀಕ್ಷೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಸಂಸಾರ, (ಶರೀರ) ಭೋಗಗಳನ್ನು (ವಿಶೇಷವಾಗಿ) ಅಸಾರ ವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ವೈರಾಗ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ ಅದರಂತೆ ಅದರ ಆದಿಶಬ್ದದಿಂದ ರೋಗೋತ್ಪತ್ತಿ ಮರಣಕಾಲಾದಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಭಾವಗಳಿರುವವು ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಅಸಾರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ವಿಶುದ್ಧ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಸಹಿತನಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಬೋಧಿ ಅದರಿಂದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನವು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರ ಸಲುವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾಕಾಲ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಭಾವನೆಯನ್ನು ನಿರಂತರ ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೧೦ ॥

[**ವಿಶೇಷ ಭಾವಾರ್ಥ :**—ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರದ ವೃದ್ಧಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ! ದೀಕ್ಷೆಯ ಸಮಯದ ಅಪೂರ್ವ ಉತ್ಸಾಹಮಯವಾದ ತೀವ್ರ ವಿರಕ್ತ ದಶೆಯನ್ನು; ಯಾವುದೇ ರೋಗೋತ್ಪತ್ತಿಯ ಸಮಯದ ಉಗ್ರಜ್ಞಾನ-ವೈರಾಗ್ಯ ಸಂಪತ್ತನ್ನು, ಯಾವುದೇ ದುಃಖದ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಉದಾಸೀನತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು, ಯಾವುದೇ ಉಪದೇಶ ಹಾಗೂ ತತ್ತ್ವವಿಚಾರದ ಧನ್ಯ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾದ ಪವಿತ್ರ ಅಂತಃಭಾವನೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ನಿರಂತರ ಸ್ವಸನ್ಮುಖಜ್ಞಾತಾತನದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಾಳ್ಮೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಮರೆಯಬಾರದು.]

ಈಗ ಭಾವಲಿಂಗವನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಿ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗ ಸೇವನೆಯ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಸೇವಹಿ ಚಉವಿಹಲಿಂಗಂ ಅಬ್ಭಂತರಲಿಂಗಸುದ್ಧಿಮಾವಣ್ಣೋ ।
ಬಾಹಿರಲಿಂಗಮಕಜ್ಜಂ ಹೋಇ ಫುಡಂ ಭಾವರಹಿಯಾಣಂ ॥ ೧೧೧ ॥

ಸೇವಸ್ವ ಚತುರ್ವಿಧಲಿಂಗಂ ಅಭ್ಯಂತರಲಿಂಗಶುದ್ಧಿಮಾಪನ್ನಃ ।
ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗಮಕಾರ್ಯಂ ಭವತಿ ಸ್ಫುಟಂ ಭಾವರಹಿತಾನಾಮ್ ॥ ೧೧೧ ॥

ಅವಿಕಾರದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ನೀನು ಉತ್ತಮ ಬೋಧಿ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ।
ಭಾವಿಸು ದೀಕ್ಷಾಕಾಲಾದಿಗಳನು ಸಂಸಾರ ಅಸಾರವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ॥ ೧೧೦ ॥
ಸೇವಿಸು ಚತುರ್ವಿಧಲಿಂಗಗಳಂ ಅಭ್ಯಂತರಲಿಂಗಶುದ್ಧತೆಯ ಪಡೆದು ।
ಭಾವರಹಿತನಿಗೆ ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗವದು ನಿಶ್ಚಯದಿ ಅಕಾರ್ಯವಿರುವುದು ॥ ೧೧೧ ॥

ಅರ್ಥ :– ಎಲೈ ಮುನಿವರನೇ ! ನೀನು ಅಭ್ಯಂತರ ಲಿಂಗದ ಶುದ್ಧಿ ಎಂದರೆ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗದ ಸೇವನೆ ಮಾಡು, ಏಕೆಂದರೆ ಯಾರು ಭಾವರಹಿತರಿರುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಕಟರೂಪದಿಂದ ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗವು ಅಕಾರ್ಯವಿದೆ ಎಂದರೆ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಯಾರು ಭಾವದ ಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ಯಾರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮನ ಯಥಾರ್ಥ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಜ್ಞಾನ, ಆಚರಣವಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗವು ಒಂದಿಷ್ಟೂ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಯಿಲ್ಲ, ಕಾರಣ ಪಡೆದು ಕೂಡಲೇ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ, ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲು ಭಾವದ ಶುದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಂತರ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗ ಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಈ ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ ಅದರ ಸೂಚನೆಯು ಹೀಗಿದೆ -೧) ಮಸ್ತಕದ ೨) ಗಡ್ಡದ ಮತ್ತು ೩) ಮೀಸೆಯ ಕೇಶಗಳ ಲೋಚ ಮಾಡುವುದು, ಇವಂತೂ ಮೂರು ಚಿಹ್ನಗಳಾದವು ಇನ್ನು ೪) ನಾಲ್ಕನೆಯದು ಕೆಳಗಿನ ಕೇಶಗಳನ್ನಿಡುವುದು ; ಅಥವಾ ೧) ವಸ್ತ್ರದ ತ್ಯಾಗ, ೨) ಕೇಶಲೋಚ ಮಾಡುವುದು, ೩) ಸ್ನಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಶರೀರ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡದಿರುವುದು, ೪) ಪ್ರತಿಲೇಖನ ಮಯೂರ ಪಿಂಛವನ್ನಿಡುವುದು, ಹೀಗೂ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರದ ಬಾಹ್ಯಲಿಂಗ ಹೇಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಸಮಸ್ತ ಬಾಹ್ಯ ವಸ್ತ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ನಗ್ನವಿರುವುದು, ಇಂಥ ನಗ್ನರೂಪವು ಭಾವವಿಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹಾಸ್ಯದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಉತ್ತಮ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲ. ॥ ೧೧೧ ॥

ಭಾವ ಕೆಡುವುದರ ಕಾರಣವು ನಾಲ್ಕು ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಭ್ರಮಣವಾಗುತ್ತದೆ ಯೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಆಹಾರಭಯಪರಿಗ್ಗಹಮೇಹುಣಸಣ್ಣಾಹಿ ಮೋಹಿಓ ಸಿ ತುಮಂ ।
ಭಮಿಓ ಸಂಸಾರವಣೇ ಅಣಾಇಕಾಲಂ ಅಣಪ್ಪವಸೋ ॥ ೧೧೨ ॥

ಆಹಾರಭಯಪರಿಗ್ರಹಮೈಥುನಸಂಜ್ಞಾಭಿಃ ಮೋಹಿತಃ ಅಸಿ ತ್ವಮ್ ।
ಭ್ರಮಿತಃ ಸಂಸಾರವನೇ ಅನಾದಿಕಾಲಂ ಅನಾತ್ಮವಶಃ ॥ ೧೧೨ ॥

ಅರ್ಥ : ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಆಹಾರ, ಭಯ, ಮೈಥುನ ಮತ್ತು ಪರಿಗ್ರಹವೆಂದು ಈ ನಾಲ್ಕು ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಪರಾಧೀನನಾಗಿ ಸಂಸಾರರೂಪದ ವನದಲ್ಲಿ ಸತತ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— 'ಸಂಜ್ಞೆ' ಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಇಚ್ಛೆಯು ಜಾಗೃತವಿರುವುದರದಿದೆ ಎಂದರೆ ಅಖಂಡವಾಗಿರುವು ದರದಿದೆ. ಅದು ಆಹಾರದ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದು, ಭಯವಿರುವುದು, ಮೈಥುನದ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದು ಮತ್ತು ಪರಿಗ್ರಹದ ಇಚ್ಛೆಯು ಪ್ರಾಣಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಇದು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಜನ್ಮ ವೆತ್ತುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ತತ್ಕಾಲ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಇದರ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಜೀವನು ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಸಂಸಾರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈಗ ಈ ಸಂಜ್ಞೆಗಳ ಅಭಾವ ಮಾಡಿ ರೆಂದು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೧೨ ॥

ನೀನು ಆಹಾರ ಭಯ ಪರಿಗ್ರಹ ಮೈಥುನ ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ।
ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂ ಸಂಸಾರಕಾನನದಿ ಭ್ರಮಿಸಿದೆ ಅನಾತ್ಮವಶದಿಂದ ॥ ೧೧೨ ॥

ಈಗ ಬಾಹ್ಯ ಉತ್ತರಗುಣದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಭಾವಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಬಾಹಿರಸಯಣತ್ತಾವಣತರುಮೂಲಾಈಣಿ ಉತ್ತರಗುಣಾಣಿ ।
ಪಾಲಹಿ ಭಾವವಿಸುದ್ಧೋ ಪೂಯಾಲಾಹಂ ಣ ಈಹಂತೋ ॥ ೧೧೩ ॥

ಬಹಿಃಶಯನಾತಾಪನತರುಮೂಲಾದೀನ್ ಉತ್ತರಗುಣಾನ್ ।
ಪಾಲಯ ಭಾವವಿಶುದ್ಧಃ ಪೂಜಾಲಾಭಂ ನ ಈಹಮಾನಃ ॥ ೧೧೩ ॥

ಅರ್ಥ :— ಎಲೈ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನೇ ! ನೀನು ಭಾವದಿಂದ ವಿಶುದ್ಧನಾಗಿ ಪೂಜೆ ಲಾಭಾದಿಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಬಾಹ್ಯಶಯನ, ಆತಾಪನ, ವೃಕ್ಷಮೂಲಯೋಗ ಧಾರಣ ಮಾಡುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತರಗುಣಗಳ ಪಾಲನೆಮಾಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಶೀತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಆವರಣವಿಲ್ಲದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಲಗುವುದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯಸನ್ಮುಖವಾಗಿ ಆತಾಪನಯೋಗ ಧರಿಸುವುದು, ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಯೋಗ ಧರಿಸುವುದು ಅಲ್ಲಿ ಜಲಬಿಂದುಗಳು ವೃಕ್ಷದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನಂತರ ಏಕತ್ರವಾಗಿ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಾಸುಕದ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಇದೆ ಮತ್ತು ಬಾಧೆಯು ಅಧಿಕವಿದೆ, ಇವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇವು ಉತ್ತರಗುಣಗಳಿದ್ದು ಇವುಗಳ ಪಾಲನೆಯನ್ನು ಭಾವಶುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಾವಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದರೆ ಕೂಡಲೇ ಕೆಡುವುದು ಮತ್ತು ಯಾವ ಫಲವೂ ಇಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಭಾವಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಆದರೆ ಇವನ್ನು ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದರ ನಿಷೇಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಇವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಭಾವವನ್ನೂ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯವಿದೆ. ಕೇವಲ ಪೂಜೆ ಲಾಭಾದಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಸ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಮೆರೆಸುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಯಾವ ಫಲದ (ಲಾಭದ) ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ॥ ೧೧೩ ॥

ಈಗ ತತ್ತ್ವದ ಭಾವನೆ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಭಾವಹಿ ಪಢಮಂ ತಚ್ಚಂ ಬಿದಿಯಂ ತದಿಯಂ ಚಉತ್ಥ ಪಂಚಮಯಂ ।
ತಿಯರಣಸುದ್ಧೋ ಅಪ್ಪಂ ಅಣಾಇಣಿಹಣಂ ತಿವಗ್ಗಹರಂ ॥ ೧೧೪ ॥

ಭಾವಯ ಪ್ರಥಮಂ ತತ್ತ್ವಂ ದ್ವಿತೀಯಂ ತೃತೀಯಂ ಚತುರ್ಥಂ ಪಂಚಮುಕಮ್ ।
ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧಃ ಆತ್ಮಾನಂ ಅನಾದಿನಿಧನಂ ತ್ರಿವರ್ಗಹರಮ್ ॥ ೧೧೪ ॥

ವೃಕ್ಷಮೂಲ ಆತಾಪನ ಬಾಹ್ಯಶಯನ ಮೊದಲಾದ ಉತ್ತರಗುಣಗಳಂ ।
ರಕ್ಷಿಸು ಶುದ್ಧಭಾವದಿಂ ನೀನು ಪೂಜೆ ಲಾಭಾದಿಗಳಿಂದ ನಿರಪೇಕ್ಷನಾಗಿ ॥ ೧೧೩ ॥

ನೀನು ಭಾವಿಸು ಪ್ರಥಮ ದ್ವಿತೀಯ ತೃತೀಯ ಚತುರ್ಥ ಪಂಚಮ ತತ್ತ್ವವನು ।
ಅನಾದಿನಿಧನ ತ್ರಿವರ್ಗಹರಣನಾದಾತ್ಮನನು ತ್ರಿಕರಣಶುದ್ಧದಿಂ ॥ ೧೧೪ ॥

ಅರ್ಥ :- ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಮೊದಲು ಆ ಜೀವತತ್ತ್ವದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡು, ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಅಜೀವತತ್ತ್ವದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡು, ಮೂರನೆಯದಾಗಿ ಆಸ್ರವತತ್ತ್ವದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡು, ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಬಂಧತತ್ತ್ವದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡು, ಐದನೆಯದಾಗಿ ಸಂವರತತ್ತ್ವದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡು ಮತ್ತು ತ್ರಿಕರಣ ಎಂದರೆ ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯ, ಕೃತ-ಕಾರಿತ-ಅನುಮೋದನದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡು ಆ ಆತ್ಮನು ಅನಾದಿನಿಧನನಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ತ್ರಿವರ್ಗ ಎಂದರೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಕಾಮುಗಳನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡುವಂಥವನಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಮೊದಲು '**ಜೀವತತ್ತ್ವ**'ದ ಭಾವನೆಯನ್ನಂತೂ ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನಮಯ ಚೇತನಾಸ್ವರೂಪವಾದ 'ಸಾಮಾನ್ಯ ಜೀವ'ದ ಭಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕು. **ಅನಂತರ ಹೀಗೆ ನಾನಿದ್ದೇನೆಂದು ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ಭಾವನೆ** ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡನೆಯದು **ಅಜೀವತತ್ತ್ವ**ವಿದ್ದು ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಚೇತನ ಜಡವಿದೆ, ಇವು ಪುದ್ಗಲ, ಧರ್ಮ, ಅಧರ್ಮ, ಆಕಾಶ, ಕಾಲವೆಂದು ಐದು ಭೇದರೂಪವಿದ್ದು ಅವುಗಳ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಇವು ನಾನಲ್ಲವೆಂಬ ಭಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂರನೆಯದು '**ಆಸ್ರವತತ್ತ್ವ**' ವಿದ್ದು ಅದು ಜೀವ-ಪುದ್ಗಲಗಳ ಸಂಯೋಗಜನ್ಯ ಭಾವವಿದೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಕರ್ಮಸಂಬಂಧದಿಂದ ಜೀವದ ಭಾವಗಳಂತೂ (ಭಾವಾಸ್ರವಗಳಂತೂ) ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಮೋಹಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಅಜೀವ ಪುದ್ಗಲದ ಭಾವಕರ್ಮದ ಉದಯರೂಪವಾಗಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ಅವಿರತಿ, ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಯೋಗಗಳು ದ್ರವ್ಯಾಸ್ರವವಿವೆ. ಇವು (ಅಸದ್ಭೂತ ವ್ಯವಹಾರನಯದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ) ನನಗೆ ಆಗುತ್ತವೆ, (ಅಶುದ್ಧ ನಿಶ್ಚಯನಯದಿಂದ) ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಮೋಹ ಭಾವಗಳು ನನ್ನವುಗಳಿದ್ದು ಇವುಗಳಿಂದ ಕರ್ಮದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ ಸಂಸಾರವಾಗುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಕರ್ತೃವಾಗಬಾರದು (ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ಜ್ಞಾತಾನಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕು) ಹೀಗೆ ಇವುಗಳ ಭಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ನಾಲ್ಕನೆಯದು '**ಬಂಧತತ್ತ್ವ**'ವಿದ್ದು ಅದು ನಾನು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಮೋಹರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಅದಂತೂ ನನ್ನ ಚೇತನದ ವಿಭಾವವಿದೆ, ಇದರಿಂದ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವವು ಅವು ಪುದ್ಗಲಗಳಿವೆ, ಕರ್ಮವು ಪುದ್ಗಲವಿದೆ, ಕರ್ಮಪುದ್ಗಲಗಳು ಜ್ಞಾನಾವರಣ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಅವು ಸ್ವಭಾವ–ಪ್ರಕೃತಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಅನುಭಾಗ ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶರೂಪದಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾರಗಳಾಗಿ ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ, ಆ ನನ್ನ ವಿಭಾವ ಹಾಗೂ ಪುದ್ಗಲಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವು ಹೇಯವಿವೆ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ, ನನಗೆ ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಮೋಹರೂಪವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಐದನೆಯದು '**ಸಂವರತತ್ತ್ವ**'ವಿದ್ದು ಅದು ರಾಗ-ದ್ವೇಷ-ಮೋಹರೂಪವು ಜೀವದ ವಿಭಾವಗಳಿದ್ದು ಅವು ಆಗದಿರುವುದು ಮತ್ತು ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನರೂಪದ ಚೇತನಾಭಾವವು ಸ್ಥಿರವಿರುವುದು ಅದು '**ಸಂವರ**'ವಿದೆ, ಅದು ತನ್ನ ಭಾವವಿದೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದಲೇ ಪುದ್ಗಲಕರ್ಮಜನ್ಯ ಭ್ರಮಣವು ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಈ ಐದು ತತ್ತ್ವಗಳ ಭಾವನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವದ ಭಾವನೆಯು ಮುಖ್ಯವಿದೆ, ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಜರೆಯಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಆತ್ಮನ ಭಾವವು ಅನುಕ್ರಮದಿಂದ ಶುದ್ಧವಾಗುವುದು ಅದು '**ನಿರ್ಜರಾತತ್ತ್ವ**'ವಿದೆ ಮತ್ತು ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳ ಅಭಾವವಾಗುವುದು ಅದು '**ಮೋಕ್ಷತತ್ತ್ವ**'ವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಏಳು ತತ್ತ್ವಗಳ ಭಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆತ್ಮತತ್ತ್ವವು ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮವೆಂಬ ಈ ತ್ರಿವರ್ಗದ ಅಭಾವ ಮಾಡುತ್ತದೆಯೆಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಆತ್ಮತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಭಾವನೆಯು ಮುಖಾಂತರ ತ್ರಿವರ್ಗದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಆ ನಾಲ್ಕನೆಯ '**ಮೋಕ್ಷ**' ಪುರುಷಾರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನ-ದರ್ಶನಮಯನೂ ಚೇತನಾಸ್ವರೂಪನೂ ಅನಾದಿನಿಧನನೂ ಇದ್ದಾನೆ. ಇವನಿಗೆ ಆದಿಯೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಿಧನವೂ (ನಾಶವೂ) ಇಲ್ಲ. '**ಭಾವನೆ**' ಎಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು ; ಚಿಂತನೆ

ಮಾಡುವುದಿದೆ, ಅದು ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದಿಂದ ತಾನು ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಇತರರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮಾಡುವವರನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯವರೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಹೀಗೆ ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಮಾಡಿ ಭಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾಯೆ-ಮಿಥ್ಯೆ-ನಿದಾನ ಶಲ್ಯಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು; ಖ್ಯಾತಿ, ಪೂಜೆ, ಲಾಭದ ಆಶಯವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಈ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ತತ್ತ್ವದ ಭಾವನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಭಾವಗಳು ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ.

ಸ್ತ್ರೀ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಭೇದ ಜ್ಞಾನಿಯ ವಿಚಾರ

ಯಾವಾಗ ಸ್ತ್ರೀ ಮೊದಲಾದವರು ಇಂದ್ರಿಯಗೋಚರವಾಗುತ್ತಾರೆ (ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ) ಆಗ ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತತ್ತ್ವ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು—ಈ ಸ್ತ್ರೀಯಿದ್ದಾಳೆ ಅವಳು ಏನಿದ್ದಾಳೆ ? ಅದು ಜೀವನಾಮ ತತ್ತ್ವದ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯವಿದೆ, ಇವಳ ಶರೀರವಿದೆ ಅದಂತೂ ಪುದ್ಗಲತತ್ತ್ವದ ಪರ್ಯಾಯವಿದೆ, ಈ ಹಾವ ಭಾವ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಅದು ಈ ಜೀವಕ್ಕೆ ವಿಕಾರವಾಗಿದೆ ಅದು ಆಸ್ರವತತ್ತ್ವವಿದೆ ಮತ್ತು ಬಾಹ್ಯ ಚೇಷ್ಟೆಯು ಅದು ಪುದ್ಗಲದ್ದಿದೆ, ಈ ವಿಕಾರದಿಂದ ಈ ಸ್ತ್ರೀಯ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಕರ್ಮದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವಳಿಗೆ ಈ ವಿಕಾರವಿರದಿದ್ದರೆ ಇವಳಿಗೆ 'ಆಸ್ರವ', 'ಬಂಧ'ಗಳಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ನಾನು ಕೂಡ ಇವಳನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಕಾರರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮನ ಮಾಡಿದರೆ ನನಗೂ 'ಆಸ್ರವ' 'ಬಂಧ'ಗಳಾಗುವವು. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ವಿಕಾರರೂಪವಾಗದಿರುವುದು ಅದು 'ಸಂವರತತ್ತ್ವ'ವಿದೆ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಏನಾವರೂ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿ ಇವಳ ವಿಕಾರ ದೂರಮಾಡುವೆನೆಂಬ ವಿಕಲ್ಪವು ರಾಗವಿದೆ, ಈ ರಾಗವೂ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲ-ಸ್ವಸನ್ಮುಖ ಜ್ಞಾತಾತನದಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯವಿಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ತತ್ತ್ವದ ಭಾವನೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಭಾವವು ಅಶುದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರವಾಗುವಂಥ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕಾರ ತತ್ತ್ವದ ಭಾವನೆಯಿರಿಸುವುದು ಇದು ತತ್ತ್ವದ ಭಾವನೆಯ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೧೪ ॥

ಹೀಗೆ ತತ್ತ್ವದ ಭಾವನೆಯು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಾವ ಣ ಭಾವಇ ತಚ್ಚಂ ಜಾವ ಣ ಚಿಂತೇಇ ಚಿಂತಣೀಯಾಇಂ ।
ತಾವ ಣ ಪಾವಇ ಜೀವೋ ಜರಮರಣವಿವಜ್ಜಿಯಂ ಠಾಣಂ ॥ ೧೧೫ ॥

ಯಾವನ್ನ ಭಾವಯತಿ ತತ್ತ್ವಂ ಯಾವನ್ನ ಚಿಂತಯತಿ ಚಿಂತನೀಯಾನಿ ।
ತಾವನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಜೀವಃ ಜರಾಮರಣವಿವರ್ಜಿತಂ ಸ್ಥಾನಮ್ ॥ ೧೧೫ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ ಜೀವಾದಿ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಿರುವುದರ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜರೆ ಮತ್ತು ಮರಣದಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಮೋಕ್ಷಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ತತ್ತ್ವದ ಭಾವನೆಯನ್ನಂತೂ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದೆ ಅದು ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಧರ್ಮಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದ ವಿಷಯಭೂತ ಆ ಶುದ್ಧ ವಸ್ತು ತನ್ನ ಶುದ್ಧ ದರ್ಶನ ಜ್ಞಾನಮಯ ಚೇತನಾಭಾವ ಮತ್ತು

ಎನ್ನೆವರ ಭಾವಿಸನು ತತ್ತ್ವ ಎನ್ನೆವರ ಚಿಂತಿಸನು ಚಿಂತನೀಯವನು ।
ಅನ್ನೆವರ ಜೀವ ಪಡೆಯಲಾರನು ಜರಾಮರಣವರ್ಜಿತ ಸ್ಥಾನವನು ॥ ೧೧೫ ॥

ಹೀಗೆಯೇ ಅರಹಂತ ಸಿದ್ಧಪರಮೇಷ್ಠಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಚಿಂತನವು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಈ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಂಸಾರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ತತ್ತ್ವದ ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪದ ಧ್ಯಾನದ ಉಪಾಯವನ್ನು ನಿರಂತರ ಮಾಡುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೧೫ ॥

ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯದ ಮತ್ತು ಬಂಧ-ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವು ಪರಿಣಾಮವೇ ಇದೆಯೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪಾವಂ ಹವಇ ಅಸೇಸಂ ಪುಣ್ಣಮಸೇಸಂ ಚ ಹವಇ ಪರಿಣಾಮಾ ।
ಪರಿಣಾಮಾದೋ ಬಂಧೋ ಮುಕ್ಖೋ ಜಿಣಸಾಸಣೇ ದಿಟ್ಠೋ ॥೧೧೬॥

ಪಾಪಂ ಭವತಿ ಅಶೇಷಂ ಪುಣ್ಯಮಶೇಷಂ ಚ ಭವತಿ ಪರಿಣಾಮಾತ್ ।
ಪರಿಣಾಮಾದ್‌ಬಂಧಃ ಮೋಕ್ಷಃ ಜಿನಶಾಸನೇ ದೃಷ್ಟಃ ॥ ೧೧೬ ॥

ಅರ್ಥ :—ಪರಿಣಾಮವನ್ನೇ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯ, ಬಂಧ-ಮೋಕ್ಷದ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಜೀವಕ್ಕೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ವಿಷಯ-ಕಷಾಯ, ಅಶುಭ ಲೇಶ್ಯಾರೂಪದ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಅವುಗಳಿಂದಂತೂ ಪಾಪಾಸ್ರವದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಯ ಭಕ್ತಿ, ಜೀವಗಳ ಮೇಲೆ ದಯೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮಂದ ಕಷಾಯದ ಶುಭಲೇಶ್ಯಾರೂಪವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಅವುಗಳಿಂದ ಪುಣ್ಯಾಸ್ರವದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧಪರಿಣಾಮರಹಿತ ವಿಭಾವರೂಪದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧಭಾವದ ಸನ್ಮುಖವಿರುವುದು, ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಶುಭ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಅಶುಭ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ದೂರಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೧೬ ॥

ಎಂಥ ಭಾವಗಳಿಂದ ಪುಣ್ಯ-ಪಾಪದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪಾಪ ಬಂಧದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಮಿಚ್ಛತ್ತ ತಹ ಕಸಾಯಾಸಂಜಮಜೋಗೇಹಿಂ ಅಸುಹಲೇಸೇಹಿಂ ।
ಬಂಧಇ ಅಸುಹಂ ಕಮ್ಮಂ ಜಿಣವಯಣಪರಮ್ಮುಹೋ ಜೀವೋ ॥೧೧೭॥

ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಂ ತಥಾ ಕಷಾಯಾಸಂಯಮಯೋಗೈಃ ಅಶುಭಲೇಶ್ಯೈಃ ।
ಬಧ್ನಾತಿ ಅಶುಭಂ ಕರ್ಮ ಜಿನವಚನಪರಾಙ್ಮುಖಃ ಜೀವಃ ॥ ೧೧೭ ॥

ಅರ್ಥ :—ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ಕಷಾಯ, ಅಸಂಯಮ ಮತ್ತು ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಶುಭ ಲೇಶ್ಯೆಯು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಅಂಥ ಭಾವಗಳಿಂದ ಈ ಜೀವನು ಜಿನವಚನಗಳಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖನಾಗುತ್ತಾನೆ-ಅಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಪಾಪವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಪರಿಣಾಮದಿಂದಶೇಷಪಾಪ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಶೇಷ ಪುಣ್ಯವಾಗುವುದು ।
ಪರಿಣಾಮದಿಂ ಬಂಧ ಪರಿಣಾಮದಿಂ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಜಿನಶಾಸನದಲಿದೆ ॥ ೧೧೬ ॥

ಅಶುಭಲೇಶ್ಯಾನ್ವಿತವಾದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಕಷಾಯ ಅಸಂಯಮ ಯೋಗಗಳಿಂದ ।
ಅಶುಭಕರ್ಮ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವನು ಜಿನವಚನಪರಾಙ್ಮುಖನಾದ ಜೀವ ॥ ೧೧೭ ॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—'ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಭಾವ'ವು ಅದು ತತ್ತ್ವಾರ್ಥದ ಶ್ರದ್ಧಾರಹಿತವಾದ ಪರಿಣಾಮವಿದೆ. 'ಕಷಾಯ'ವು ಅವು ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಿವೆ. 'ಅಸಂಯಮ'ವು ಅದು ಪರದ್ರವ್ಯದ ಗ್ರಹಣರೂಪವಿದೆ ತ್ಯಾಗರೂಪ ಭಾವವಿಲ್ಲ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಜೀವಗಳ ವಿರಾಧನಾಸಹಿತವಾದ ಭಾವವಿದೆ. 'ಯೋಗ'ವು ಅದು ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಆತ್ಮಪ್ರದೇಶಗಳ ಚಲನೆಯಿದೆ. ಈ ಭಾವಗಳು ತೀವ್ರಕಷಾಯಸಹಿತ ಕೃಷ್ಣ, ನೀಲ, ಕಾಪೋತ ಅಶುಭಲೇಶ್ಯಾರೂಪಗಳಾದಾಗ ಈ ಜೀವನಿಗೆ ಪಾಪಕರ್ಮದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಪಬಂಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಜೀವನಿಗೆ ಜಿನವಚನದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಮತದ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಶುಭಲೇಶ್ಯೆಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಪುಣ್ಯದ ಬಂಧವಾದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಪಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಗಣಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಈ ವಿಶೇಷಣದ ಆಶಯವಿದೆ. ಜಿನಾಜ್ಞೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವನಿಗೆ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಪಾಪಬಂಧಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ಪುಣ್ಯ ಜೀವರುಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ, ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪಾಪೀ ಜೀವರುಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ನಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪುಣ್ಯವಂತ ಜೀವರುಗಳಲ್ಲಿ ಮನ್ನಿಸಿದೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪಾಪಬಂಧದ ಕಾರಣ ಹೇಳಿದೆ. ॥ ೧೧೭ ॥

ಇದರಿಂದ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಜೀವನು ಪುಣ್ಯಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ತವ್ವಿವರೀಓ ಬಂಧಇ ಸುಹಕಮ್ಮಂ ಭಾವಸುದ್ಧಿಮಾವಣ್ಣೋ ।
ದುವಿಹಪಯಾರಂ ಬಂಧಇ ಸಂಖೇಪೇಣೇವ ವಜ್ಜರಿಯಂ ॥ ೧೧೮ ॥

ತದ್ವಿಪರೀತಃ ಬಧ್ನಾತಿ ಶುಭಕರ್ಮ ಭಾವಶುದ್ಧಿಮಾಪನ್ನಃ ।
ದ್ವಿವಿಧಪ್ರಕಾರಂ ಬಧ್ನಾತಿ ಸಂಕ್ಷೇಪೇಣೈವ ಕಥಿತಮ್ ॥ ೧೧೮ ॥

ಅರ್ಥ :—ಆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಜಿನವಚನದ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವರಹಿತ ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿ ಜೀವನು ಶುಭಕರ್ಮವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಅವನು ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, ಹೀಗೆ ಎರಡೂ ಪ್ರಕಾರದ ಜೀವರುಗಳು ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಂದು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಜಿನಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜಿನವಚನದಿಂದ ಪರಾಙ್ಮುಖ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಸಹಿತನಾದ ಜೀವನಿದ್ದಾನೆಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳಿತ್ತು, ಅವನಿಂದ ವಿಪರೀತ ಜಿನಾಜ್ಞೆಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳ ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿ ಜೀವನು ವಿಶುದ್ಧಭಾವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗಿ ಶುಭ ಕರ್ಮವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಇವನಿಗೆ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಜತೆ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಪಾಪಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಅಭಾವಮಾಡುವಂಥ ಉಜ್ವಲ ಭಾವಗಳಿವೆ. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಯಾವುದೇ ಪಾಪಪ್ರಕೃತಿಯು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ಅನುಭಾಗವು ಮಂದವಿರುತ್ತದೆ, ಯಾವ ತೀವ್ರಪಾಪ ಫಲದ ದಾತೃವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿಯು ಶುಭಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವವನಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳ ಬಂಧದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸರ್ವಜ್ಞದೇವರು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೧೧೮ ॥

ಭಾವಶುದ್ಧಿಪಡೆದ ಅದರಿಂ ವಿಪರೀತ ಶುಭಕರ್ಮಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವನು ।
ದ್ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂದು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಜಿನರು ಪೇಳ್ದರು ॥ ೧೧೮ ॥

ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಇಂಥ ಭಾವನೆ ಮಾಡೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಣಾಣಾವರಣಾದೀಹಿಂ ಯ ಅಟ್ಠಹಿಂ ಕಮ್ಮೇಹಿಂ ವೇಢಿಓ ಯ ಅಹಂ ।
ಡಹಿಊಣ ಇಣ್ಹಿಂ ಪಯಡಮಿ ಅಣಂತಣಾಣಾಇಗುಣಚಿತ್ತಾಂ ॥ ೧೧೯ ॥

ಜ್ಞಾನಾವರಣಾದಿಭಿಃ ಚ ಅಷ್ಟಭಿಃ ಕರ್ಮಭಿಃ ವೇಷ್ಟಿತಶ್ಚ ಅಹಂ ।
ದಗ್ಧ್ವಾ ಇದಾನೀಂ ಪ್ರಕಟಯಾಮಿ ಅನಂತಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಚೇತನಾಂ ॥ ೧೧೯ ॥

ಅರ್ಥ :— ಎಲೈ ಮುನಿವರನೇ ! ನಾನು ಜ್ಞಾನಾವರಣ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ವೇಷ್ಟಿತನಿದ್ದೇನೆ, ಆದುದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ಅನಂತಜ್ಞಾನಾದಿ ಗುಣ ಜಿನಸ್ವರೂಪ ಚೇತನಾವನ್ನು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದು ನೀನು ಭಾವನೆಮಾಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ತಮ್ಮನ್ನು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ವೇಷ್ಟಿತವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದಾಗ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಂದ ಅನಂತ ಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಗಳು ಆಚ್ಛಾದಿತವಿವೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿದಾಗ ಆ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವನು, ಆದುದರಿಂದ ಕರ್ಮಗಳ ಬಂಧದ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಅಭಾವದ ಭಾವನೆ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಕರ್ಮಗಳ ಅಭಾವವು ಶುದ್ಧಸ್ವಭಾವದ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅದನ್ನೇ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶವಿದೆ.

ಕರ್ಮಗಳು ಎಂಟು ಇದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ೧) ಜ್ಞಾನಾವರಣ, ೨) ದರ್ಶನಾವರಣ, ೩) ಮೋಹನೀಯ, ೪) ಅಂತರಾಯವೆಂದು ಇವು ನಾಲ್ಕು ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳಿವೆ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ನಲವತ್ತೇಳು ಇವೆ, ಕೇವಲಜ್ಞಾನಾವರಣದಿಂದ ಅನಂತಜ್ಞಾನವು ಆಚ್ಛಾದಿತವಿದೆ, ಕೇವಲದರ್ಶನಾವರಣದಿಂದ ಅನಂತದರ್ಶನವು ಆಚ್ಛಾದಿತವಿದೆ, ಮೋಹನೀಯದಿಂದ ಅನಂತಸುಖವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಯದಿಂದ ಅನಂತ ವೀರ್ಯವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ನಾಶ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾಲ್ಕು ಅಘಾತಿಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅವ್ಯಾಬಾಧ, ಅಗುರುಲಘು, ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ ಮತ್ತು ಅವಗಾಹನಗುಣ (–ದ ನಿರ್ಮಲ ಪರ್ಯಾಯ)ಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಈ ಅಘಾತಿಕರ್ಮಗಳ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಒಂದುನೂರಾಒಂದು ಇವೆ. ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳು ನಾಶವಾದ ಮೇಲೆ ಅಘಾತಿಕರ್ಮಗಳ ಅಭಾವವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೧೧೯ ॥

ಈ ಕರ್ಮಗಳು ನಾಶವಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಉಪದೇಶವಿದೆ, ಅದನ್ನು ಈಗ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಸೀಲಸಹಸ್ಸಟ್ಠಾರಸ ಚಉರಾಸೀಗುಣಗಣಾಣ ಲಕ್ಖಾಇಂ ।
ಭಾವಹಿ ಅಣುದಿಣು ಣಿಹಿಲಂ ಅಸಪ್ಪಲಾವೇಣ ಕಿಂ ಬಹುಣಾ ॥ ೧೨೦ ॥

ಜ್ಞಾನಾವರಣಕರ್ಮ ಮೊದಲಾದೆಂಟು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ವೇಷ್ಟಿತನಿರುವೆನು ।
ನಾನೀಗವನು ಸುಟ್ಟು ಅನಂತಜ್ಞಾನಾದಿಗುಣಚೇತನ ಪ್ರಕಟಿಸುವೆನು ॥ ೧೧೯ ॥

ಹದಿನೆಂಟುಸಾವಿರ ಶೀಲ ಮೇಣೆಂಭತ್ತಾನ್ಕುಲಕ್ಷ ಉತ್ತರಗುಣಗಳನು ।
ಸದಾಕಾಲ ಭಾವಿಸೆಲ್ಲವನು ಅಧಿಕ ಅಸತ್ಯಲಾಪದಿಂದೇನಾಗುವುದು ॥ ೧೨೦ ॥

ಶೀಲಸಹಸ್ರಾಷ್ಟಾದಶ ಚತುರಶೀತಿಗುಣಗಣಾನಾಂ ಲಕ್ಷಾಣಿ ।
ಭಾವಯ ಅನುದಿನಂ ನಿಖಿಲಂ ಅಸತ್ಪ್ರಲಾಪೇನ ಕಿಂ ಬಹುನಾ ॥ ೧೨೦ ॥

ಅರ್ಥ :—ಶೀಲವು ಹದಿನೆಂಟುಸಾವಿರ ಭೇದರೂಪವಿದೆ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಗುಣಗಳು ಎಂಭತ್ತಾನ್ಕಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಇವೆ. ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ಅಧಿಕ ಅಸತ್ಯ ಪ್ರಲಾಪರೂಪವಾದ ನಿರರ್ಥಕ ವಚನಗಳಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನವಿದೆ ? ಈ ಶೀಲಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉತ್ತರಗುಣಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೀನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಭಾವಿಸು. ಇವುಗಳ ಭಾವನೆ-ಚಿಂತನೆ-ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಿರಂತರ ಮಾಡು, ಹೇಗೆ ಇವುಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದೋ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—'ಆತ್ಮ-ಜೀವ' ನಾಮದ ವಸ್ತುವು ಅನಂತಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವಿದೆ. ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಮತ್ತು ವಿಭಾವರೂಪವೆಂದು ಇದರ ಎರಡು ಪರಿಣತಿಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಂತೂ ಶುದ್ಧದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನಮಯ ಚೇತನಾಪರಿಣಾಮವಿದೆ ಮತ್ತು ವಿಭಾವ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಕರ್ಮದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಿವೆ, ಇವು ಮುಖ್ಯರೂಪದಿಂದಂತೂ ಮೋಹಕರ್ಮದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದಾಗಿವೆ. ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ-ರಾಗ-ದ್ವೇಷಗಳಿವೆ, ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭೇದಗಳಿವೆ. ಅನ್ಯ ಕರ್ಮಗಳ ಉದಯದಿಂದ ವಿಭಾವಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪೌರುಷವು ಮುಖ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಉಪದೇಶ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಅವು ಗೌಣವಿವೆಯೆಂದು ಈ ಶೀಲ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಸ್ವಭಾವವಿಭಾವ ಪರಿಣತಿಯ ಭೇದದಿಂದ ಭೇದರೂಪಮಾಡಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಶೀಲದ ಪ್ರರೂಪಣೆಯು ಒಂದು ಸ್ವದ್ರವ್ಯ-ಪರದ್ರವ್ಯದ ವಿಭಾವದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಸರ್ಗದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೀಗೆ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದ್ದಿದೆ. ಪರದ್ರವ್ಯದ ಸಂಸರ್ಗವನ್ನು ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಕೃತ, ಕಾರಿತ, ಅನುಮೋದನದಿಂದ ಮಾಡದಿರುವುದು. ಇವನ್ನು ಪರಸ್ಪರದಲ್ಲಿ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಒಂಭತ್ತು ಭೇದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆಹಾರ, ಭಯ, ಮೈಥುನ ಮತ್ತು ಪರಿಗ್ರಹ ಇವು ನಾಲ್ಕು ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿವೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ಪರದ್ರವ್ಯದ ಸಂಸರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಆಗದಿರುವುದು, ಹೀಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಭೇದಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮೂವತ್ತಾರು ಆಗುತ್ತವೆ, ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ವಿಷಯಗಳ ಸಂಸರ್ಗವಾಗುತ್ತದೆ, ಅವುಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಅಭಾವರೂಪವಾಗಿ ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಮೂವತ್ತಾರನ್ನು ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಒಂದುನೂರಾ ಎಂಭತ್ತು ಆಗುತ್ತವೆ, ಪೃಥ್ವಿ, ಅಪ್, ತೇಜ, ವಾಯು, ಪ್ರತ್ಯೇಕ, ಸಾಧಾರಣ ಇವಂತೂ ಏಕೇಂದ್ರಿಯವಿವೆ ಮತ್ತು ದ್ವೀಂದ್ರಿಯ, ತ್ರೀಂದ್ರಿಯ, ಚತುರಿಂದ್ರಿಯ, ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯವೆಂದು ಹತ್ತು ಭೇದರೂಪ ಜೀವಗಳ ಸಂಸರ್ಗ, ಇವುಗಳ ಹಿಂಸಾರೂಪ ಪ್ರವರ್ತನೆಯಿಂದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ವಿಭಾವರೂಪವಾಗುತ್ತವೆ ಅವು ಆಗದಿರುವುದು, ಹೀಗೆ ಒಂದುನೂರಾ ಎಂಭತ್ತು ಭೇದಗಳನ್ನು ಹತ್ತರಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹದಿನೆಂಟು ನೂರು ಆಗುತ್ತವೆ. ಕ್ರೋಧಾದಿ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಅಸಂಯಮ ಪರಿಣಾಮಗಳಿಂದ ಪರದ್ರವ್ಯಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ವಿಭಾವಪರಿಣಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅವುಗಳ ಅಭಾವರೂಪವಾಗಿ ದಶಲಕ್ಷಣಧರ್ಮವಿವೆ, ಅವುಗಳಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ **ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರ** ಆಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪರದ್ರವ್ಯದ ಸಂಸರ್ಗರೂಪ ಕುಶೀಲದ ಅಭಾವರೂಪವಾಗಿ ಹದಿನೆಂಟುಸಾವಿರ ಶೀಲದ ಭೇದಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಪಾಲನದಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಬ್ರಹ್ಮ (ಆತ್ಮ)ನಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರಮಿಸುವುದನ್ನು 'ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ' ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಸರ್ಗದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೀಗಿದೆ—ಸ್ತ್ರೀಯು ಚೇತನ, ಅಚೇತನವೆಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರವಿದ್ದು ಅಚೇತನ ಸ್ತ್ರೀಯು ಕಾಷ್ಠ, ಪಾಷಾಣ, ಲೇಪ (ಚಿತ್ರ) ಇವು ಮೂರು, ಇವುಗಳ ಸಂಸರ್ಗವು ಮನ ಮತ್ತು ಕಾಯಗಳೆರಡರಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲಿ ವಚನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಎರಡರಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಆರು

ಆಗುತ್ತವೆ. ಕೃತ, ಕಾರಿತ, ಅನುಮೋದನದಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹದಿನೆಂಟು ಆಗುತ್ತವೆ. ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ತೊಂಭತ್ತು ಆಗುತ್ತವೆ. ದ್ರವ್ಯ-ಭಾವದಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಒಂದುನೂರಾ ಎಂಭತ್ತು ಆಗುತ್ತವೆ, ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯೆ, ಲೋಭ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಷಾಯಗಳಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಏಳುನೂರಾ ಇಪ್ಪತ್ತು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಚೇತನ ಸ್ತ್ರೀಯು ದೇವಿ, ಮನುಷ್ಯಿಣಿ, ತಿರ್ಯಂಚಿಣಿಯೆಂದು ಮೂರು, ಈ ಮೂರನ್ನು ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯಗಳಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿಹ ಮೇಲೆ ಒಂಭತ್ತು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ಕೃತ, ಕಾರಿತ, ಅನುಮೋದನದಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಒಂದುನೂರಾ ಮೂವತ್ತೈದು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ದ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾವ ಇವೆರಡರಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂರಾ ಎಪ್ಪತ್ತು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಸಂಜ್ಞೆಗಳಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದುಸಾವಿರದಾ ಎಂಭತ್ತು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ಅನಂತಾನುಬಂಧಿ, ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಾವರಣ, ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಾವರಣ, ಸಂಜ್ವಲನ, ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯೆ, ಲೋಭ ಈ ಹದಿನಾರು ಕಷಾಯಗಳಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಹದಿನೇಳು ಸಾವಿರದಾ ಇನ್ನೂರಾ ಎಂಭತ್ತು ಆಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಅಚೇತನ ಸ್ತ್ರೀಯ ಏಳುನೂರಾ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸೇರಿಸಿದ ಮೇಲೆ೧ ಹದಿನೆಂಟು ಸಾವಿರ ಆಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ವಿಕಾರ ಪರಿಣಾಮುಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅದು ಕುಶೀಲವಿದೆ, ಇವುಗಳ ಅಭಾವರೂಪ ಪರಿಣಾಮವು ಶೀಲವಿದೆ, ಇದರದೂ ಕೂಡ 'ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ'ವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಿದೆ.

ಎಂಭತ್ತ್ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಗುಣಗಳು ಹೀಗಿದೆ. ಆ ಆತ್ಮನ ವಿಭಾವ ಪರಿಣಾಮುಗಳ ಬಾಹ್ಯಕಾರಣಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭೇದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಅಭಾವರೂಪವಾಗಿ ಈ ಗುಣಗಳ ಭೇದಗಳಿವೆ. ಆ ವಿಭಾವಗಳ ಭೇದಗಳ ಗಣನೆಯು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೀಗಿದೆ. ೧) ಹಿಂಸೆ, ೨) ಅನೃತ, ೩) ಸ್ತೇಯ, ೪) ಮೈಥುನ, ೫) ಪರಿಗ್ರಹ, ೬) ಕ್ರೋಧ, ೭) ಮಾನ, ೮) ಮಾಯೆ, ೯) ಲೋಭ, ೧೦) ಭಯ, ೧೧) ಜುಗುಪ್ಸೆ, ೧೨) ಅರತಿ, ೧೩) ಶೋಕ, ೧೪) ಮನೋದುಷ್ಪತ್ವ, ೧೫) ವಚನದುಷ್ಪತ್ವ, ೧೬) ಕಾಯದುಷ್ಪತ್ವ, ೧೭) ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ೧೮) ಪ್ರಮಾದ, ೧೯) ಪೈಶೂನ್ಯ, ೨೦) ಅಜ್ಞಾನ, ೨೧) ಇಂದ್ರಿಯದ ಅನುಗ್ರಹವೆಂದು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ದೋಷಗಳಿವೆ. ಇವನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮ, ವ್ಯತಿಕ್ರಮ, ಅತಿಚಾರ, ಅನಾಚಾರ ಈ ನಾಲ್ಕರಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಎಂಭತ್ತ್ನಾಲ್ಕು ಆಗುತ್ತವೆ. ಪೃಥ್ವಿ-ಆಪ್-ತೇಜ-ವಾಯು-ಪ್ರತ್ಯೇಕ-ಸಾಧಾರಣ ಈ ಸ್ಥಾವರ ಏಕೇಂದ್ರಿಯ ಜೀವಗಳು ಆರು ಮತ್ತು ವಿಕಲ ಮೂರು ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯ ಒಂದು ಹೀಗೆ ಜೀವಗಳ ಭೇದ ಹತ್ತು, ಪರಸ್ಪರ ಆರಂಭದಿಂದ ಇವುಗಳ ಘಾತವಾಗುತ್ತದೆ ಇದನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನೂರು ಆಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ಎಂಭತ್ತ್ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಎಂಟುಸಾವಿರದಾ ನಾನೂರು

೧

ಅಚೇತನ ಸ್ತ್ರೀ	ಕಾಷ್ಠ, ಪಾಷಾಣ ಚಿತ್ರಣ		ಮನ ಕಾಯ		ಕೃತ, ಕಾರಿತ ಅನುಮೋದನ		ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ೫		ದ್ರವ್ಯ ಭಾವ		ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ ಮಾಯೆ, ಲೋಭ	
	೩	×	೨	×	೩	×	೫	×	೨	×	೪	=೭೨೦

ಚೇತನ ಸ್ತ್ರೀ	ದೇವಿ ಮನುಷ್ಯಿಣಿ ತಿರ್ಯಂಚಿಣಿ		ಮನ ವಚನ ಕಾಯ		ಕೃತ, ಕಾರಿತ ಅನುಮೋದನ		ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ೫		ದ್ರವ್ಯ ಭಾವ		ಅಹಾರ ಪರಿಗ್ರಹ ಭಯ, ಮೈಥುನ		ಅನಂತಾನುಬಂಧಿ ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಾವರಣ ಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನಾವರಣ ಸಂಜ್ವಲನ		ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ ಮಾಯೆ ಲೋಭ	
	೩	×	೩	×	೩	×	೫	×	೨	×	೪	×	೪	×	೪	=೧೭೨೮೦
																೧೮೦೦೦

ಆಗುತ್ತವೆ, ಇವನ್ನು ಹತ್ತು 'ಶೀಲ-ವಿರಾಧನೆ'ಯಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ **ಎಂಭತ್ತಾನ್ಲಲ್ಕು ಸಾವಿರ** ಆಗುತ್ತವೆ. ೧) ಸ್ತ್ರೀಸಂಸರ್ಗ, ೨) ಪುಷ್ಪರಸಭೋಜನ, ೩) ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾದಿಗಳ ಗ್ರಹಣ, ೪) ಸುಂದರ ಶಯನಾಸನದ ಗ್ರಹಣ, ೫) ಭೂಷಣಮಂಡನ, ೬) ಗೀತವಾದನದ ಪ್ರಸಂಗ, ೭) ಧನದ ಸಂಪ್ರಯೋಜನ, ೮) ಕುಶೀಲದ ಸಂಸರ್ಗ, ೯) ರಾಜಸೇವೆ, ೧೦) ನಿಶಾಸಂಚಾರ ಇವು ಹತ್ತು 'ಶೀಲ ವಿರಾಧನೆ'ಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಆಲೋಚನೆಯು ದೋಷಗಳು ಹತ್ತು ಇವೆ—ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ತಗಲಿದ ದೋಷಗಳ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಅದನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಮಾಡದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಶಲ್ಯವಿಡುವುದರ ಭೇದಗಳು ಹತ್ತು ಇವೆ, ಇವುಗಳಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ **ಎಂಟುಲಕ್ಷ ನಲವತ್ತುಸಾವಿರ** ಆಗುತ್ತವೆ. ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ಹತ್ತು ಭೇದಗಳಿವೆ ಇವುಗಳಿಂದ ಗುಣಾಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ **ಎಂಭತ್ತಾನ್ಲಲ್ಕು ಲಕ್ಷ** ಆಗುತ್ತವೆ ಇವೆಲ್ಲವು ದೋಷಗಳ ಭೇದಗಳಿದ್ದು ಇವುಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಗುಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳ ಭಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು, ಇವುಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವ ಉಪಾಯ ಮಾಡಬೇಕು, ಹೀಗೆ ಇವುಗಳ ಭಾವನೆಯು ಉಪದೇಶವಿದೆ.

ಪುನಃ ಪುನಃ ಅಧಿಕ ವಚನದ ಪ್ರಲಾಪದಿಂದಂತೂ ಯಾವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಆ ಆತ್ಮನ ಭಾವದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವ್ಯವಹಾರದ ಭೇದಗಳಿವೆ ಅವಕ್ಕೆ **'ಗುಣ'**ವೆಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಿದೆ, ಅವುಗಳ ಭಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ ಆ ಪರಿಪಾಟಿಯಿಂದ ಗುಣದೋಷಗಳ ವಿಚಾರವಿದೆಯೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ, ಸಾಸಾದನ, ಮಿಶ್ರ ಈ ಮೂರರಲ್ಲಂತೂ ವಿಭಾವ ಪರಿಣತಿಯೇ ಇದೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಂತೂ ಗುಣದ ವಿಚಾರವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಿರತಿ, ದೇಶವಿರತ ಮೊದಲಾದುವಲ್ಲಿ ಶೀಲ ಗುಣದ ಏಕದೇಶವು ಬರುತ್ತದೆ ಅವಿರತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಅನಂತಾನುಬಂಧೀ ಕಷಾಯದ ಅಭಾವರೂಪಗುಣದ ಏಕದೇಶ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಮತ್ತು ತೀವ್ರರಾಗದ್ವೇಷಗಳ ಅಭಾವರೂಪಗುಣವು ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದೇಶವಿರತದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ರತದ ಏಕದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಮತ್ತದಲ್ಲಿ ಮಹಾವ್ರತರೂಪ ಸಾಮಾಯಿಕ ಚಾರಿತ್ರದ ಏಕದೇಶ ಬರುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಪಾಪಸಂಬಂಧದ ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಂತೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ಧರ್ಮಸಂಬಂಧದ ರಾಗವಿದೆ ಮತ್ತು 'ಸಾಮಾಯಿಕ'ವು ರಾಗದ್ವೇಷಗಳ ಅಭಾವದ ಹೆಸರಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಸಾಮಾಯಿಕದ ಏಕದೇಶವನ್ನೇ ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪದ ಸನ್ಮುಖವಾಗುವಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಕಾಂಡದ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ಪ್ರಮಾದವಿರುವುದರಿಂದ 'ಪ್ರಮತ್ತ'ನಾಮ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅಪ್ರಮತ್ತದಲ್ಲಿ ಸ್ವರೂಪಸಾಧನೆಯಲ್ಲಂತೂ ಪ್ರಮಾದವಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವರೂಪದ ಸಾಧನೆಯ ರಾಗವು ವ್ಯಕ್ತವಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಾಮಾಯಿಕದ ಏಕದೇಶವನ್ನೇ ಹೇಳಿದೆ. ಅಪೂರ್ವಕರಣ—ಅನಿವೃತ್ತಿಕರಣದಲ್ಲಿ ರಾಗವು ವ್ಯಕ್ತವಿಲ್ಲ, ಅವ್ಯಕ್ತಕಷಾಯದ ಸದ್ಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಮಾಯಿಕ ಚಾರಿತ್ರದ ಪೂರ್ಣತೆ ಹೇಳಿದೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಾಂಪರಾಯದಲ್ಲಿ ಅವ್ಯಕ್ತಕಷಾಯ ಕೂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಉಳಿದಿರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಹೆಸರು 'ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಾಂಪರಾಯ'ವೆಂದಿದೆ. ಉಪಶಾಂತಮೋಹ, ಕ್ಷೀಣಮೋಹದಲ್ಲಿ ಕಷಾಯದ ಅಭಾವವೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಆತ್ಮನದು ಮೋಹ-ವಿಕಾರರಹಿತ ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪವಿತ್ತು ಅದರ ಅನುಭವವಾಯಿತು, ಆದುದರಿಂದ 'ಯಥಾಖ್ಯಾತಚಾರಿತ್ರ'ವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಡಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಚಾರಿತ್ರಮೋಹದ ಅಭಾವದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದಂತೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ತರ ಗುಣಗಳ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಅನಂತಜ್ಞಾನಾದಿ ಸ್ವರೂಪವಿದ್ದು ಅದು ಘಾತಿಕರ್ಮಗಳ ನಾಶವಾದಮೇಲೆ ಅನಂತಜ್ಞಾನಾದಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ ಆಗ 'ಸಯೋಗಕೇವಲಿ'ಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಗಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಯಿರುವುದರಿಂದ 'ಅಯೋಗಕೇವಲಿ'ಯು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಯೋಗಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ದೂರವಾಗಿ ಆತ್ಮನು ಅವಸ್ಥಿತನಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಎಂಭತ್ತಾನ್ಲಲ್ಕುಲಕ್ಷ ಉತ್ತರಗುಣಗಳ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಗುಣ.ಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ವಿಚಾರಿಸಲು

ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ಇವು ಬಾಹ್ಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಭೇದಗಳಿವೆ ಅಂತರಂಗದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಸಂಖ್ಯಾತ, ಅಸಂಖ್ಯಾತ, ಅನಂತ ಭೇದಗಳಾಗುತ್ತವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೧೨೦ ॥

ಈಗ ಭೇದಗಳ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಝಾಯಹಿ ಧಮ್ಮಂ ಸುಕ್ಕಂ ಅಟ್ಟಂ ರಉದ್ದಂ ಚ ಝಾಣ ಮುತ್ತೂಣ ।
ರುದ್ದಟ್ಟ ಝಾಇಯಾಇಂ ಇಮೇಣ ಜೀವೇಣ ಚಿರಕಾಲಂ ॥ ೧೨೧ ॥

ಧ್ಯಾಯ ಧರ್ಮ್ಯಂ ಶುಕ್ಲಂ ಆರ್ತಂ ರೌದ್ರಂ ಚ ಧ್ಯಾನಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ।
ರೌದ್ರಾರ್ತೇ ಧ್ಯಾತೇ ಅನೇನ ಜೀವೇನ ಚಿರಕಾಲಮ್ ॥ ೧೨೧ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಆರ್ತ-ರೌದ್ರ ಧ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಬಿಡು ಮತ್ತು ಧರ್ಮ-ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನಗಳನ್ನೇ ಮಾಡು, ಏಕೆಂದರೆ ರೌದ್ರ ಮತ್ತು ಆರ್ತಧ್ಯಾನಗಳನ್ನಂತೂ ಈ ಜೀವನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಅಧಿಕ ಸಮಯದವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : - ಆರ್ತ-ರೌದ್ರ ಧ್ಯಾನಗಳು ಅವು ಅಶುಭವಿದ್ದು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿವೆ, ಇವೆರಡೂ ಧ್ಯಾನಗಳಂತೂ ಜೀವನಿಗೆ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಅನಾದಿಯಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ, ಆದುದರಿಂದ ಇವನ್ನು ಬಿಡುವ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಧರ್ಮ-ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನಗಳು ಸ್ವರ್ಗ-ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿವೆ. ಇವನ್ನೆಂದೂ ಧ್ಯಾನಿಸಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಧ್ಯಾನದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು 'ಏಕಾಗ್ರಚಿಂತಾನಿರೋಧ' ವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಧರ್ಮಧ್ಯಾನದಲ್ಲಂತೂ ಧರ್ಮಾನುರಾಗದ ಸದ್ಭಾವವಿದೆ, ಅದು ಧರ್ಮದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಕಾರಣದಲ್ಲಿ ರಾಗಸಹಿತ-ಏಕಾಗ್ರಚಿಂತಾನಿರೋಧವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಶುಭರಾಗದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಪುಣ್ಯಬಂಧ ಕೂಡ ಆಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ವಿಶುದ್ಧಭಾವದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಪಾಪಕರ್ಮದ ನಿರ್ಜರೆ ಕೂಡ ಆಗುತ್ತದೆ. ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಎಂಟನೆಯ, ಒಂಭತ್ತನೆಯ, ಹತ್ತನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಂತೂ ಅವ್ಯಕ್ತರಾಗವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅನುಭವ-ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಉಪಯೋಗವು ಉಜ್ವಲವಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ 'ಶುಕ್ಲ'ವೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟಿದೆ ಮತ್ತು ಇದರ ಮೇಲಿನ ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗ-ಕಷಾಯದ ಅಭಾವವೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಉಪಯೋಗವು ಸರ್ವಥಾ ಉಜ್ವಲವೇ ಇದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನವು ಯುಕ್ತವೇ ಇದೆ. ಉಪಯೋಗದ ಏಕಾಗ್ರತಾರೂಪ ಧ್ಯಾನದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅಂತರ್ಮುಹೂರ್ತವಿರುವುದಿಷ್ಟು ವಿಶೇಷತೆಯಿದೆ. ಆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹದಿಮೂರನೆಯ-ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುಣಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನದ ಉಪಚಾರವಿದೆ ಮತ್ತು ಯೋಗಕ್ರಿಯೆಯ ಸ್ತಂಭನದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಧ್ಯಾನವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಈ ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನವು ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಜರೆಮಾಡಿ ಜೀವನಿಗೆ ಮೋಕ್ಷದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನದ ಉಪದೇಶವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೧೨೧ ॥

ಈ ಧ್ಯಾನವು ಭಾವಲಿಂಗಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಮಾಡಿಸುತ್ತದೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಧ್ಯಾನಿಸು ಧರ್ಮಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನಗಳನು ಆರ್ತರೌದ್ರಧ್ಯಾನಗಳನು ತ್ಯಜಿಸು ।
ಧ್ಯಾನಿಸಿಹನಾರ್ತರೌದ್ರಗಳನೀ ಜೀವ ಅನಾದಿಯಿಂ ಚಿರಕಾಲವರೆಗೆ ॥ ೧೨೧ ॥

ಜೇ ಕೇ ವಿ ದವ್ವಸವಣಾ ಇಂದಿಯಸುಹಆಉಲಾ ಣ ಛಿಂದಂತಿ ।
ಛಿಂದಂತಿ ಭಾವಸವಣಾ ಝಾಣಕುಢಾರೇಹಿಂ ಭವರುಕ್ಖಂ ॥ ೧೨೨ ॥

ಯೇ ಕೇಽಪಿ ದ್ರವ್ಯಶ್ರಮಣಾ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಾಕುಲಾಃ ನ ಛಿಂದಂತಿ ।
ಛಿಂದಂತಿ ಭಾವಶ್ರಮಣಾಃ ಧ್ಯಾನಕುಠಾರೈಃ ಭವವೃಕ್ಷಮ್ ॥ ೧೨೨ ॥

ಅರ್ಥ :—ಕೆಲವು ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗಿ ಶ್ರಮಣರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಂತೂ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕುಲರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಈ ಧರ್ಮ-ಶುಕ್ಲ ಧ್ಯಾನಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರಂತೂ ಸಂಸಾರರೂಪದ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಭಾವಲಿಂಗಿ ಶ್ರಮಣರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಧ್ಯಾನರೂಪದ ಕುಠಾರದಿಂದ ಸಂಸಾರರೂಪದ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಆ ಮುನಿಗಳು ದ್ರವ್ಯಲಿಂಗವನ್ನಂತೂ ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಪರಮಾರ್ಥ ಸುಖದ ಅನುಭವವಾಗಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಇಹಲೋಕ-ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸುಖವನ್ನೇ ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೆ, ತಪಶ್ಚರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅವರು ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಧರ್ಮ-ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನಗಳು ಹೇಗಾಗುವವು? ಎಂದರೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಮಾರ್ಥಸುಖದ ಆಸ್ವಾದಪಡೆದವರಿಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಗಳು ದುಃಖವೇ ಇವೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಭಾಸವಾಗಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಪರಮಾರ್ಥಸುಖದ ಉಪಾಯವು ಧರ್ಮ-ಶುಕ್ಲ ಧ್ಯಾನವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರು ಸಂಸಾರದ ಅಭಾವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆದುದರಿಂದ ಭಾವಲಿಂಗಿಯಾಗಿ ಧ್ಯಾನದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ॥ ೧೨೨ ॥

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತದ ಮುಖಾಂತರ ದೃಢ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಜಹ ದೀವೋ ಗಬ್ಭಹರೇ ಮಾರುಯಬಾಹಾವಿವಜ್ಜಿಓ ಜಲಇ ।
ತಹ ರಾಯಾಣಿಲರಹಿಓ ಝಾಣಪಈವೋ ವಿ ಪಜ್ಜಲಇ ॥ ೧೨೩ ॥

ಯಥಾ ದೀಪಃ ಗರ್ಭಗೃಹೇ ಮಾರುತಬಾಧಾವಿವರ್ಜಿತಃ ಜ್ವಲತಿ ।
ತಥಾ ರಾಗಾನಿಲರಹಿತಃ ಧ್ಯಾನಪ್ರದೀಪಃ ಅಪಿ ಪ್ರಜ್ವಲತಿ ॥ ೧೨೩ ॥

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ದೀವಿಗೆಯು ಗರ್ಭಗೃಹ ಎಂದರೆ ವಾಯು ಸಂಚಾರವಿಲ್ಲದಂಥ ಮಧ್ಯದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತದೆ (ಪ್ರಕಾಶ ಬೀರುತ್ತದೆ), ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಂತ-ರಂಗದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಗರೂಪದ ಗಾಳಿಯಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ಧ್ಯಾನರೂಪದ ದೀವಿಗೆ ಕೂಡ ಉರಿಯುತ್ತದೆ, ಏಕಾಗ್ರವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಛೇದಿಸಲಸಮರ್ಥರು ಇಂದ್ರಿಯಸುಖಾಕುಲರಿರುವ ದ್ರವ್ಯಶ್ರಮಣರು ।
ಛೇದಿಸುವರು ಭಾವಶ್ರಮಣರು ಧ್ಯಾನಕುಠಾರದಿಂದಾ ಭವವೃಕ್ಷವನು ॥ ೧೨೨ ॥
ಹೇಗೆ ದೀವಿಗೆ ಗರ್ಭಗೃಹದಲಿ ಪವನಬಾಧೆಯಿಲ್ಲದೆ ಉರಿಯುವುದು ।
ಹಾಗೆ ಧ್ಯಾನಪ್ರದೀಪ ಕೂಡ ರಾಗಾನಿಲವಿವರ್ಜಿತವಾಗಿ ಉರಿಯುವುದು ॥ ೧೨೩ ॥

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕುಲರಿರುವವರಿಗೆ ಶುಭಧ್ಯಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳಿತ್ತು, ಈ ದೀವಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಾಂತವು ಅದರದಿದೆ. ಆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಸುಖದಲ್ಲಿರುವ ರಾಗವೇ ವಾಯುವಿದೆ ಅದು ವಿದ್ಯಮಾನವಿದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಧ್ಯಾನರೂಪದ ದೀವಿಗೆಯು ನಿರ್ಬಾಧವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಉದ್ಯೋತ-ಮಾಡುವುದು ? ಎಂದರೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಈ ರಾಗರೂಪದ ಗಾಳಿಯು ಬಾಧೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಧ್ಯಾನರೂಪದ ದೀವಿಗೆಯು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ॥ ೧೨೩ ॥

ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪರಮಾರ್ಥ ಧ್ಯೇಯವಾದ ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ ಆ ಸ್ವರೂಪದ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದು ಈಗ ಅವರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಝಾಯಹಿ ಪಂಚ ವಿ ಗುರವೇ ಮಂಗಲಚಉಸರಣಲೋಯಪರಿಯರಿಏ ।
ಣರಸುರಖೇಯರಮಹಿಏ ಆರಾಹಣಣಾಯಗೇ ವೀರೇ ॥ ೧೨೪॥

ಧ್ಯಾಯ ಪಂಚ ಅಪಿ ಗುರೂನ್ ಮಂಗಲಚತುಃ ಶರಣಲೋಕಪರಿಕರಿತಾನ್ ।
ನರಸುರಖೇಚರಮಹಿತಾನ್ ಆರಾಧನಾನಾಯಕಾನ್ ವೀರಾನ್ ॥ ೧೨೪ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಪಂಚಗುರು ಎಂದರೆ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ಧ್ಯಾನಮಾಡು. ಇಲ್ಲಿ 'ಅಪಿ' ಶಬ್ದವು ಶುದ್ಧಾತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಸೂಚಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳು ಮಂಗಲ ಎಂದರೆ ಪಾಪದ ನಾಶಕರು ಅಥವಾ ಸುಖದಾಯಕರು ಮತ್ತು ಚಉಶರಣ ಎಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ಶರಣ ಹಾಗೂ 'ಲೋಕ' ಎಂದರೆ ಲೋಕದ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಅರಹಂತ, ಸಿದ್ಧ, ಸಾಧು, ಕೇವಲೀಪ್ರಣೀತ ಧರ್ಮ-ಇವು ಪರಿಕರಿತ ಎಂದರೆ ಪರಿವಾರಿತರಿದ್ದಾರೆ-ಯುಕ್ತ(-ಸಹಿತ)ರಿದ್ದಾರೆ, ನರ-ಸುರ-ವಿದ್ಯಾಧರ ಸಹಿತರಿದ್ದಾರೆ, ಪೂಜ್ಯರಿರುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು 'ಲೋಕೋತ್ತಮ'ರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆರಾಧನೆಯ ನಾಯಕರಿದ್ದಾರೆ, ವೀರರಿದ್ದಾರೆ, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಸುಭಟರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಹಾಗೂ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಪಂಚಪರಮಗುರುಗಳ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಇಲ್ಲಿ ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರ ಸಲುವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ಆ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ವಿಘ್ನವನ್ನು ದೂರಮಾಡುವಂಥ 'ನಾಲ್ಕು ಮಂಗಲಸ್ವರೂಪ' ಹೇಳಿದೆ ಅವರು ಇವರೇ ಇದ್ದಾರೆ, 'ನಾಲ್ಕು ಶರಣ' ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು 'ಲೋಕೋತ್ತಮ' ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅವನ್ನು ಕೂಡ ಇವರಿಗೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಹೊರತಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಶರಣ ಅಥವಾ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಂಥವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮರು ಕೂಡ ಇವರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರ- ತಪ ಇವು ನಾಲ್ಕು ಆರಾಧನೆಗಳಿವೆ ಇವುಗಳ ನಾಯಕರು (ಪ್ರಭುಗಳು) ಕೂಡ ಇವರೇ ಇದ್ದಾರೆ, ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವವರು ಕೂಡ ಇವರೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವವರ ಸಲುವಾಗಿ ಇವರ ಧ್ಯಾನವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಿದೆ. ಇವರುಗಳ ಧ್ಯಾನದಿಂದಲೇ ಶುದ್ಧಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೨೪ ॥

ಗುರುಗಳೈವರನು ಧ್ಯಾನಿಸು ಮಂಗಲ ಶರಣ ಲೋಕೋತ್ತಮರೆರುವರು ।
ನರಸುರಖೇಚರಪೂಜಿತ ಆರಾಧನಾನಾಯಕ ಮೋಕ್ಷವೀರರಿರುವರು ॥ ೧೨೪ ॥

'ಜ್ಞಾನದ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಾಗುವುದೇ' ಧ್ಯಾನವಿರುವುದರಿಂದ ಈಗ ಜ್ಞಾನದ ಅನುಭವ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಣಾಣಮಯವಿಮಲಸೀಯಲಸಲಿಲಂ ಪಾಊಣ ಭವಿಯ ಭಾವೇಣ ।
ವಾಹಿಜರಮರಣವೇಯಣಡಾಹವಿಮುಕ್ಕಾ ಸಿವಾ ಹೋಂತಿ ॥ ೧೨೫ ॥

ಜ್ಞಾನಮಯವಿಮಲಶೀತಲಸಲಿಲಂ ಪ್ರಾಪ್ಯ ಭವ್ಯಾಃ ಭಾವೇನ ।
ವ್ಯಾಧಿಜರಾಮರಣವೇದನಾದಾಹವಿಮುಕ್ತಾಃ ಶಿವಾಃ ಭವಂತಿ ॥ ೧೨೫ ॥

ಅರ್ಥ :—ಭವ್ಯ ಜೀವರುಗಳು ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ನಿರ್ಮಲ ಶೀತಲ ಜಲವನ್ನು ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಭಾವದೊಡನೆ ಕುಡಿದು ವ್ಯಾಧಿಸ್ವರೂಪವಾದ ಜರಾ-ಮರಣದ ವೇದನೆಯನ್ನು(-ಪೀಡೆ)ಯನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡಿ ಮುಕ್ತ ಎಂದರೆ ಸಂಸಾರದಿಂದ ರಹಿತ 'ಶಿವ' ಎಂದರೆ ಪರಮಾನಂದಸುಖರೂಪರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ಮಲ ಮತ್ತು ಶೀತಲವಾದ ಜಲವನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಪಿತ್ತದ ದಾಹರೂಪವಾದ ವ್ಯಾಧಿಯು ದೂರವಾಗಿ ಸಾತಾ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜ್ಞಾನವು ಯಾವಾಗ ರಾಗಾದಿಗಳ ಮಲದಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಮಲ ಮತ್ತು ಆಕುಲತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತಭಾವರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ, ಅದರಿಂದ ಅದರ ಭಾವನೆ ಮಾಡಿ ರುಚಿ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಪ್ರತೀತಿಯಿಂದ ಕುಡಿದು, ಅದರಲ್ಲಿ ತನ್ಮಯವಾದರೆ ಜರಾ-ಮರಣರೂಪದ ದಾಹವು-ವೇದನೆಯು ಅಳಿಸಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸಂಸಾರದಿಂದ ನಿವೃತ್ತನಾಗಿ ಸುಖರೂಪನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಆದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗಬೇಕೆಂದು ಭವ್ಯಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಈ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೨೫ ॥

ಈ ಧ್ಯಾನರೂಪದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಬೀಜಸ್ವರೂಪಗಳಾದ ಎಂಟು ಕರ್ಮಗಳು ಒಂದೇ ಬಾರಿಗೆ ದಗ್ಧವಾಗಿ ಹೋದಮೇಲೆ ಪುನಃ ಮತ್ತೆ ಸಂಸಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಈ ಬೀಜಗಳು ಭಾವಲಿಂಗಿ ಮುನಿಗೆ ದಗ್ಧವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಹ ಬೀಯಮ್ಮಿ ಯ ದಡ್ಢೇ ಣ ವಿ ರೋಹಇ ಅಂಕುರೋ ಯ ಮಹಿವೀಢೇ ।
ತಹ ಕಮ್ಮಬೀಯದಡ್ಢೇ ಭವಂಕುರೋ ಭಾವಸವಣಾಣಂ ॥ ೧೨೬ ॥

ಯಥಾ ಬೀಜೇ ಚ ದಗ್ಧೇ ನಾಪಿ ರೋಹತಿ ಅಂಕುರಶ್ಚ ಮಹೀಪೀಠೇ ।
ತಥಾ ಕರ್ಮಬೀಜದಗ್ಧೇ ಭವಾಂಕುರಃ ಭಾವಶ್ರಮಣಾನಾಮ್ ॥ ೧೨೬ ॥

ಜ್ಞಾನಮಯ ವಿಮಲ ಶೀತಲಸಲಿಲವಂ ಪಡೆದು ಭವ್ಯನು ಭಾವದಿಂದ ।
ತಾನಾಗುವನು ವ್ಯಾಧಿ ಜರಾಮರಣವೇದನಾದಾಹವಿಮುಕ್ತ ಶಿವಮಯಿ ॥ ೧೨೫ ॥

ಹೇಗೆ ಭೂತಲದಲಿ ಬೀಜದಗ್ಧವಾದಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಅಂಕುರ ಉದಿಸದು ।
ಹಾಗೆ ಕರ್ಮಬೀಜ ದಗ್ಧಮಪ್ಪುದರಿಂ ಭವಾಂಕುರವಿಲ್ಲ ಭಾವಶ್ರಮಣಗೆ ॥ ೧೨೬ ॥

ಅರ್ಥ :— ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಭೂತಲದಲ್ಲಿ ಬೀಜವು ಸುಟ್ಟುಹೋದಮೇಲೆ ಅದರ ಅಂಕುರವು ಪುನಃ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಭಾವಲಿಂಗಿ ಶ್ರಮಣನಿಗೆ ಸಂಸಾರದ ಕರ್ಮರೂಪವಾದ ಬೀಜವು ದಗ್ಧವಾಗುವುದರಿಂದ ಸಂಸಾರರೂಪದ ಅಂಕುರವು ಮತ್ತೆ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಸಂಸಾರದ ಬೀಜವು 'ಜ್ಞಾನಾವರಣಾದಿ' ಕರ್ಮಗಳಿವೆ. ಈ ಕರ್ಮಗಳು ಭಾವ ಶ್ರಮಣನಿಗೆ ಧ್ಯಾನರೂಪದ ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ, ಆದುದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಸಂಸಾರರೂಪದ ಅಂಕುರವು ಯಾವುದರಿಂದಾಗುವುದು ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭಾವಶ್ರಮಣರಾಗಿ ಧರ್ಮ-ಶುಕ್ಲಧ್ಯಾನದಿಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಕರ್ಮವು ಅನಾದಿಯಿದೆ, ಅದರ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತವಾದಿಗಳು ಅನ್ಯಥಾ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅವರದೂ ನಿಷೇಧವಾಯಿತು. ಬೀಜವು ಅನಾದಿಯಿದ್ದರೂ ಅದು ಒಂದು ಬಾರಿ ದಗ್ಧವಾಗಿ ಹೋದರೆ ಪುನಃ ಮತ್ತೆ ಅಂಕುರಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅದೇ ರೀತಿ ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ॥ ೧೨೬ ॥

ಈಗ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಭಾವಸವಣೋ ವಿ ಪಾವಇ ಸುಕ್ಖಾಇಂ ದುಹಾಇಂ ದವ್ವಸವಣೋ ಯ ।
ಇಯ ಣಾಉಂ ಗುಣದೋಸೇ ಭಾವೇಣ ಯ ಸಂಜುದೋ ಹೋಹ ॥ ೧೨೭ ॥

ಭಾವಶ್ರಮಣಃ ಅಪಿ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ಸುಖಾನಿ ದುಃಖಾನಿ ದ್ರವ್ಯಶ್ರಮಣಶ್ಚ ।
ಇತಿ ಜ್ಞಾತ್ವಾ ಗುಣದೋಷಾನ್ ಭಾವೇನ ಚ ಸಂಯುತಃ ಭವ ॥ ೧೨೭ ॥

ಅರ್ಥ :—ಭಾವ ಶ್ರಮಣರಂತೂ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯಶ್ರಮಣರು ದುಃಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ, ಈ ಪ್ರಕಾರ ಗುಣ-ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ನೀನು ಭಾವ ಸಹಿತ ಸಂಯಮಿಯಾಗು.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಭಾವಶ್ರಮಣನು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ ಸಹಿತನಿರುತ್ತಾನೆ, ಅವನು ಸಂಸಾರದ ಅಭಾವಮಾಡಿ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ದ್ರವ್ಯಶ್ರಮಣನು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಸಹಿತ ವೇಷಮಾತ್ರನಿರುತ್ತಾನೆ, ಇವನು ಸಂಸಾರದ ಅಭಾವ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಅದರಿಂದಾಗಿ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡರ ಗುಣ-ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಭಾವಸಂಯಮಿಯಾಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಇದು ಎಲ್ಲ ಉಪದೇಶಗಳ ಸಾರವಿದೆ. ॥ ೧೨೭ ॥

ಪುನಃ ಇದರದೇ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಅರ್ಥರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಭಾವಶ್ರಮಣ ಸುಖವಪಡೆದರೆ ದ್ರವ್ಯಶ್ರಮಣ ದುಃಖಪಡೆಯುವನು ।
ಭಾವದಿಂ ಸಂಯುಕ್ತನಾಗು ನೀನೀತೆರದಿ ಗುಣದೋಷಗಳ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ॥ ೧೨೭ ॥

ತಿತ್ಥಯರಗಣಹರಾಇಂ ಅಬ್ಭುದಯಪರಂಪರಾಇಂ ಸೋಕ್ಖಾಇಂ ।
ಪಾವಂತಿ ಭಾವಸಹಿಯಾ ಸಂಖೇವಿ ಜಿಣೇಹಿಂ ವಜ್ಜರಿಯಂ ॥ ೧೨೮ ॥

ತೀರ್ಥಂಕರಗಣಧರಾದೀನಿ ಅಭ್ಯುದಯಪರಂಪರಾಣಿ ಸೌಖ್ಯಾನಿ ।
ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ಭಾವಶ್ರಮಣಾಃ ಸಂಕ್ಷೇಪೇನ ಜಿನೈಃ ಭಣಿತಮ್ ॥ ೧೨೮ ॥

ಅರ್ಥ :—ಭಾವಸಹಿತನಾಗಿರುವಂಥ ಮುನಿಗಳು ಅವರು ಅಭ್ಯುದಯದೊಡನೆ ತೀರ್ಥಂಕರ-ಗಣಧರ ಮೊದಲಾದ ಪದವಿಯ ಸುಖಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆಂದು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಹೇಳಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ತೀರ್ಥಂಕರ, ಗಣಧರ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳ ಸುಖವು ಅಧಿಕ ಅಭ್ಯುದಯ ಸಹಿತವಿದೆ, ಅವನ್ನು ಭಾವಸಹಿತರಾದ ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿ ಮುನಿಗಳು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಮಸ್ತ ಉಪದೇಶದ ಸಂಕ್ಷೇಪವೆಂದು ಈ ಉಪದೇಶ ಹೇಳಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಭಾವಸಹಿತ ಮುನಿಯಾಗುವುದು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ॥೧೨೮॥

ಆ ಭಾವಶ್ರಮಣರು ಧನ್ಯರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲೆಂದು ಈಗ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ತೇ ಧಣ್ಣಾ ತಾಣ ಣಮೋ ದಂಸಣವರಣಾಣಚರಣಸುದ್ಧಾಣಂ ।
ಭಾವಸಹಿಯಾಣ ಣಿಚ್ಚಂ ತಿವಿಹೇಣ ಪಣಟ್ಠಮಾಯಾಣಂ ॥ ೧೨೯ ॥

ತೇ ಧನ್ಯಾಃ ತೇಭ್ಯಃ ನಮಃ ದರ್ಶನವರಜ್ಞಾನಚರಣಶುದ್ಧೇಭ್ಯಃ ।
ಭಾವಸಹಿತೇಭ್ಯಃ ನಿತ್ಯಂ ತ್ರಿವಿಧೇನ ಪ್ರಣಷ್ಟಮಾಯೇಭ್ಯಃ ॥ ೧೨೯ ॥

ಅರ್ಥ:—ಯಾವ ಮುನಿಗಳು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನ, ಶ್ರೇಷ್ಠ (ವಿಶಿಷ್ಟ) ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೋಷ ಚಾರಿತ್ರಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧರಿರುವುದರಿಂದ ಭಾವಸಹಿತರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಯಾರ ಮಾಯೆಯು ಪ್ರಣಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಯಾರು ಕಪಟ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ರಹಿತರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ಧನ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಲುವಾಗಿ ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯದಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲೆಂದು ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಭಾವಲಿಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ದರ್ಶನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರದಿಂದ ಶುದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಕುರಿತು ಆಚಾರ್ಯದೇವರ ಭಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಅದು ಯುಕ್ತವಿದೆ, ಯಾರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವಿದೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಮುಖ್ಯತೆಯು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ॥ ೧೨೯ ॥

ತೀರ್ಥಕರ ಗಣಧರಾದಿಗಳ ಅಭ್ಯುದಯಸಹಿತವಾದ ಸೌಖ್ಯವನು ।
ತೀರ್ಥಕ ಭಾವಶ್ರಮಣ ಪಡೆವರೆಂದು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂ ಜಿನರುಪೇಳಿಹರು ॥ ೧೨೮ ॥

ಅವರು ಧನ್ಯರಿಹರವರಿಗೆ ನಿತ್ಯ ತ್ರಿವಿಧದಿ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ ।
ಭಾವಸಹಿತ ದರ್ಶನವರಜ್ಞಾನಚರಣ ಶುದ್ಧಮೇಣ್ಮಾಯೆ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ॥ ೧೨೯ ॥

ಯಾರು ಭಾವಶ್ರಮಣರಿದ್ದಾರೆ ಅವರು ದೇವಾದಿಕರ ಋದ್ಧಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಇಡ್ಢಿಮತುಲಂ ವಿಉವ್ವಿಯ ಕಿಣ್ಣರಕಿಂಪುರಿಸಅಮರಖಯರೇಹಿಂ ।
ತೇಹಿಂ ವಿ ಣ ಜಾಇ ಮೋಹಂ ಜಿಣಭಾವಣಭಾವಿಓ ಧೀರೋ ॥ ೧೩೦ ॥

ಋದ್ಧಿಮತುಲಾಂ [1]ವಿಕುರ್ವದ್ಭಿಃ ಕಿಂನರಕಿಂಪುರುಷಾಮರಖಚರೈಃ ।
ತೈರಪಿ ನ ಯಾತಿ ಮೋಹಂ ಜಿನಭಾವನಾಭಾವಿತಃ ಧೀರಃ ॥ ೧೩೦ ॥

ಅರ್ಥ :—ಜಿನಭಾವನೆ (ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಭಾವನೆ)ಯಿಂದ ವಾಸಿಸುವ ಜೀವನು ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂಪುರುಷದೇವ, ಕಲ್ಪವಾಸಿದೇವ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾಧರರುಗಳಿಂದ ವಿಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡಲಾದ ಅತುಲ ಋದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿ ಜೀವನು ಧೀರನಿರುತ್ತಾನೆ, ದೃಢಬುದ್ಧಿಯವನಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದರೆ ನಿಃಶಂಕಿತ ಅಂಗದ ಧಾರಕನಿರುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಯಾವನಿಗೆ ಜಿನಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವು ದೃಢವಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂಸಾರದ ಋದ್ಧಿಯು ತೃಣಸಮಾನವಿದೆ, ಪರಮಾರ್ಥಸುಖದ ಭಾವನೆಯೇ ಇದೆ, ವಿನಾಶಶೀಲ ಋದ್ಧಿಯ ಇಚ್ಛೆ ಹೇಗಿರುವುದು ? ॥ ೧೩೦ ॥

ಇಂಥ ಋದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಮೇಲೆ ಅನ್ಯಸಾಂಸಾರಿಕ ಸುಖದ ಮಾತೇನೆಂದು ಈಗ ಮತ್ತೆ ಇದರ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಕಿಂ ಪುಣ ಗಚ್ಛಇ ಮೋಹಂ ಣರಸುರಸುಕ್ಖಾಣ ಅಪ್ಪಸಾರಾಣಂ ।
ಜಾಣಂತೋ ಪಸ್ಸಂತೋ ಚಿಂತಂತೋ ಮೋಕ್ಖ ಮುಣಿಧವಲೋ ॥ ೧೩೧ ॥

ಕಿಂ ಪುನಃ ಗಚ್ಛತಿ ಮೋಹಂ ನರಸುರಸುಖಾನಾಂ ಅಲ್ಪಸಾರಾಣಾಮ್ ।
ಜಾನನ್ ಪಶ್ಯನ್ ಚಿಂತಯನ್ ಮೋಕ್ಷಂ ಮುನಿಧವಲಃ ॥ ೧೩೧ ॥

ಅರ್ಥ :—ಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿಜೀವನು ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರದ ಋದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಅಪೇಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೆ ಮುನಿಧವಲನಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ ಮುನಿಮುಖ್ಯನಿದ್ದಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಪಸಾರವಿರುವಂಥ ಆ ಅನ್ಯ ಮನುಷ್ಯ, ದೇವಗಳ ಸುಖ ಭೋಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ? ಆ ಮುನಿಧವಲನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, ಅದರ ಕಡೆಗೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿದೆ, ಅದರದೇ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಕಿನ್ನರಕಿಂಪುರುಷ ಸುರಖೇಚರರು ವಿಕ್ರಿಯೆಯಿಂಗೆಯ್ದತುಲ ಋದ್ಧಿಯಿಂ ।
ಜಿನಭಾವನಾಪರಿಣತನಾದ ಧೀರನದರಿಂ ಮೋಹಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗನು ॥ ೧೩೦ ॥
ಮರಳೇಕೆ ಮೋಹಮಾಡುವನಲ್ಪಸಾರವಾದಾ ನರಸುರಸುಖಗಳಲಿ ।
ಅರಿಯುವನು ನೋಡುವನು ಚಿಂತಿಸುವನಾಮೋಕ್ಷವನೆ ಮುನಿಧವಲನು ॥ ೧೩೧ ॥

---

೧ 'ವಿಕೃತಾಂ' ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮುದ್ರಿತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಠವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಯಾರು ಮುನಿಮುಖ್ಯರಿದ್ದಾರೆ ಅವರ ಭಾವನೆಯು ಮೋಕ್ಷದ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಅವರು ದೊಡ್ಡ-ದೊಡ್ಡ ದೇವವಿದ್ಯಾಧರರುಗಳ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ನಿಕ್ರಿಯೆ ಋದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಲಾಲಸೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದಮೇಲೆ ಕಿಂಚಿತ್ ಮಾತ್ರ ಮತ್ತು ವಿನಾಶಶೀಲವಾದ ಆ ಮನುಷ್ಯ ದೇವಗಳ ಭೋಗ ಮೊದಲಾದ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡುವರು ? ಎಂದರೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ॥ ೧೩೧ ॥

ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಹಿತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಈಗ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಉತ್ಥರಇ ಜಾ ಣ ಜರಓ ರೋಯಗ್ಗೀ ಜಾ ಣ ಡಹಇ ದೇಹಉಡಿಂ ।
ಇಂದಿಯಬಲಂ ಣ ವಿಯಲಇ ತಾವ ತುಮಂ ಕುಣಹಿ ಅಪ್ಪಹಿಯಂ ॥ ೧೩೨ ॥

ಆಕ್ರಮತೇ ಯಾವನ್ನ ಜರಾ ರೋಗಾಗ್ನಿರ್ಯಾವನ್ನ ದಹತಿ ದೇಹಕುಟೀಮ್ ।
ಇಂದ್ರಿಯಬಲಂ ನ ವಿಗಲತಿ ತಾವತ್ ತ್ವಂ ಕುರು ಆತ್ಮಹಿತಮ್ ॥ ೧೩೨ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನಗೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ರೋಗರೂಪದ ಅಗ್ನಿಯು ನಿನ್ನ ದೇಹರೂಪದ ಕುಟೀರವನ್ನು ಭಸ್ಮಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಬಲವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಹಿತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದೇಹವು ರೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಜರ್ಜರಿತವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ ಆಗ ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಲೋಕದ ಕಾರ್ಯಗಳಾದ ಏಳುವುದು-ಕೂಡ್ರುವುದನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದಾಗ ಪರಲೋಕ ಸಂಬಂಧದ ತಪಶ್ಚರ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನಾಭ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪದ ಅನುಭವಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವನು ? ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ, ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತನ್ನ ಹಿತರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಈ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೩೨ ॥

ಈಗ ಅಹಿಂಸಾಧರ್ಮದ ಉಪದೇಶದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಛಜ್ಜೀವ ಛಡಾಯದಣಂ ಣಿಚ್ಚಂ ಮಣವಯಣಕಾಯಜೋಏಹಿಂ ।
ಕುರು ದಯ ಪರಿಹರ ಮುಣಿವರ ಭಾವಿ ಅಪುವ್ವಂ ೧ಮಹಾಸತ್ತಂ ॥೧೩೩॥

ಎನ್ನೆವರ ಮುಪ್ಪಾಕ್ರಮಿಸದೆನ್ನೆವರ ರೋಗಾಗ್ನಿದೇಹಕುಟೀರ ಸುಡದು ।
ಎನ್ನೆವರೆಗಿಂದ್ರಿಯಬಲ ಕ್ಷೀಣಿಸದನ್ನೆವರೆಗಾತ್ಮಹಿತನೀ ಮಾಡಿಕೊ ॥ ೧೩೨ ॥

ಅನಾಯತನಾರು ತ್ಯಜಿಸಿ ಷಟ್ಜೀವಗಳದಯೆ ಮಾಡು ನಿತ್ಯ ತ್ರಿವಿಧದಿ ।
ನೀನು ಮಹಾಸತ್ವವನು ಭಾವಿಸು ಅಪೂರ್ವತೆಯಿಂದೆಲೆ ಮುನಿಪ್ರವರನೆ ! ॥ ೧೩೩ ॥

---

೧ ಮುದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಮಹಾಸತ್ತ'ವೆಂಬ ಸಂಬೋಧನ ಪದ ಮಾಡಿದೆ, ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ 'ಮಹಾಸತ್ತ್ವ'ವಿದೆ.

೧ಷಟ್‌ಜೀವಾನ್ ಷಡಾಯತನಾನಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಮನೋವಚನಕಾಯಯೋಗೈಃ ।
ಕುರು ದಯಾಂ ಪರಿಹರ ಮುನಿವರ ಭಾವಯ ಅಪೂರ್ವಂ ಮಹಾಸತ್ವಮ್ ॥ ೧೩೩ ॥

ಅರ್ಥ :— ಎಲೈ ಮುನಿವರನೇ ! ನೀನು ಷಟ್‌ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ಮೇಲೆ ದಯೆ ಮಾಡು ಮತ್ತು ಆರು ಅನಾಯತನಗಳನ್ನು ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯದ ಯೋಗಗಳಿಂದ ಬಿಡು ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ವ ಎಂದರೆ ಮೊದಲು ಆಗದಂಥ ಮಹಾಸತ್ತ್ವ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ (ಜ್ಞಾಯಕ)ವಾದ ಮಹಾಸತ್ತ್ವ ಚೇತನಾಭಾವವನ್ನು ಭಾವಿಸು.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಜೀವದ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಚೇತನಾಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವಗಳ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿದೆ, ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಜೀವಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಷಟ್‌ಕಾಯ ಜೀವಗಳ ಮೇಲೆ ದಯೆ ಮಾಡೆಂದು ಈ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಅನಾದಿಯಿಂದಲೇ ಆಪ್ತ, ಆಗಮ, ಪದಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಸೇವೆ ಮಾಡುವವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯದಿರುವುದರಿಂದ ಅನಾಪ್ತ ಮೊದಲಾದ ಆರು ಅನಾಯತನಗಳನ್ನು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲದವುಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸೇವನೆ ಮಾಡಿದೆ, ಅದರಿಂದ ಅನಾಯತನದ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡೆಂದು ಈ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಜೀವ ಸ್ವರೂಪದ ಉಪದೇಶಕನನ್ನು ಇವೆರಡನ್ನು ನೀನು ಮೊದಲು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ, ಭಾವನೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ಆ ಭಾವನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೩೩ ॥

ಜೀವದ ಮತ್ತು ಉಪದೇಶ ಮಾಡುವವರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳ ಆಹಾರ ಮಾಡಿದೆಯೆಂದು ಈಗ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ದಸವಿಹಪಾಣಾಹಾರೋ ಅಣಂತಭವಸಾಯರೇ ಭಮಂತೇಣ ।
ಭೋಯಸುಹಕಾರಣಟ್ಠಂ ಕದೋ ಯ ತಿವಿಹೇಣ ಸಯಲಜೀವಾಣಂ ॥೧೩೪॥

ದಶವಿಧಪ್ರಾಣಾಹಾರಃ ಅನಂತಭವಸಾಯರೇ ಭ್ರಮತಾ ।
ಭೋಗಸುಖಕಾರಣಾರ್ಥಂ ಕೃತಶ್ಚ ತ್ರಿವಿಧೇನ ಸಕಲಜೀವಾನಾಂ ॥ ೧೩೪ ॥

ಅರ್ಥ :— ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಅನಂತಭವಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತ, ಎಲ್ಲ ತ್ರಸ, ಸ್ಥಾವರ ಜೀವಗಳ ಹತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರಾಣಗಳ ಆಹಾರವನ್ನು ಭೋಗಸುಖದ ಕಾರಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯಗಳಿಂದ ಮಾಡಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ನೀನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಜಿನಮತದ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ತ್ರಸ, ಸ್ಥಾವರ ಜೀವಗಳ ಪ್ರಾಣಗಳ ಆಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈಗ ಜೀವಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಜೀವಗಳ ಮೇಲೆ ದಯೆ ಪಾಲಿಸು, ಭೋಗಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡೆಂದು ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೩೪ ॥

ಅನಂತಭವಸಾಗರದೊಳ್ಭ್ರಮಿಸುವಾಗ ಭೋಗಸುಖದ ಕಾರಣದಿಂದ ।
ನೀನು ಸಕಲ ಜೀವಗಳ ದಶವಿಧ ಪ್ರಾಣಾಹಾರಮಾಡಿದೆ ತ್ರಿವಿಧದಿ ॥ ೧೩೪ ॥

---

೧ ಮುದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಷಟ್‌ಜೀವಷಡಾಯತನಾನಾಂ' ಎಂದು ಒಂದೇ ಪದ ಮಾಡಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿ ದುಃಖಪಡೆದಿರುವೆಯೆಂದು ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪಾಣಿವಹೇಹಿ ಮಹಾಜಸ ಚಉರಾಸೀಲಕ್ಖಜೋಣಿಮಜ್ಝಮ್ಮಿ ।
ಉಪ್ಪಜಂತ ಮರಂತೋ ಪತ್ತೋ ಸಿ ಣಿರಂತರಂ ದುಕ್ಖಂ ॥ ೧೩೪ ॥

ಪ್ರಾಣಿವಧೈಃ ಮಹಾಯಶಃ ! ಚತುರಶೀತಿಲಕ್ಷಯೋನಿಮಧ್ಯೇ ।
ಉತ್ಪದ್ಯಮಾನಃ ಮ್ರಿಯಮಾಣಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸಿ ನಿರಂತರಂ ದುಃಖಮ್ ॥ ೧೩೪ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಘಾತದಿಂದ ಎಂಭತ್ತಾನ್ಲಕ್ಕು ಲಕ್ಷ ಯೋನಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತ ಮತ್ತು ಮರಣಹೊಂದುತ್ತ ನಿರಂತರ ದುಃಖ ಪಡೆದಿರುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಈ ಜೀವನು ಜಿನಮತದ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಜೀವಗಳ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಎಂಭತ್ತಾನ್ಲಕ್ಕು ಲಕ್ಷ ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಸಾಯುತ್ತಾನೆ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಕರ್ಮಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ, ಕರ್ಮಬಂಧದ ಉದಯದಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಮರಣರೂಪದ ಸಂಸಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಜನ್ಮ-ಮರಣಗಳ ದುಃಖವನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಜೀವಗಳ ದಯೆಯ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೩೪ ॥

ಈಗ ಆ ದಯೆಯ ಉಪದೇಶವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಜೀವಾಣಮಭಯದಾಣಂ ದೇಹಿ ಮುಣೀ ಪಾಣಿಭೂಯಸತ್ತಾಣಂ ।
ಕಲ್ಲಾಣಸುಹಣಿಮಿತ್ತಂ ಪರಂಪರಾ ತಿವಿಹಸುದ್ಧೀಏ ॥ ೧೩೫ ॥

ಜೀವಾನಾಮಭಯದಾನಂ ದೇಹಿ ಮುನೇ ಪ್ರಾಣಿಭೂತಸತ್ವಾನಾಮ್ ।
ಕಲ್ಯಾಣಸುಖನಿಮಿತ್ತಂ ಪರಂಪರಯಾ ತ್ರಿವಿಧಶುದ್ಧ್ಯಾ ॥ ೧೩೫ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಮುನಿಯೇ ! ಜೀವಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಭೂತ ಸತ್ವಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ಸುಖವಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯಗಳ ಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ ಅಭಯದಾನಕೊಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು 'ಜೀವ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ವಿಕಲತ್ರಯಗಳನ್ನು 'ಪ್ರಾಣಿ'ಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ವನಸ್ಪತಿಯನ್ನು 'ಭೂತ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಪೃಥ್ವೀ, ಆಪ್, ತೇಜ, ವಾಯುವನ್ನು 'ಸತ್ವ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಜೀವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು

ಮುನಿ ಮಹಾಯಶ ! ಪ್ರಾಣಿವಧೆಯಿಂದ ಎಂಭತ್ತಾನ್ಲಕ್ಕುಲಕ್ಷ ಯೋನಿಮಧ್ಯದಲಿ ।
ಜನಿಸುತ್ತ ಮರಣಹೊಂದುತ್ತ ನಿರಂತರ ದುಃಖಗಳನೆ ಪಡೆದಿರುವೆ ॥ ೧೩೪ ॥

ಜೀವಗಳಿಗೆ ಮೇಣ್ಪ್ರಾಣಿಭೂತ ಸತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ ಅಭಯದಾನ ಕರುಣಿಸು ।
ತ್ರಿವಿಧಶುದ್ಧಿಯಿಂದೆಲೆ ಮುನಿ ! ಕಲ್ಯಾಣಸುಖನಿಮಿತ್ತ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ॥ ೧೩೫ ॥

ಅಭಯದಾನ ಕೊಡುವ ಉಪದೇಶವಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಶುಭ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಬಂಧವಾಗುವುದರಿಂದ ಅಭ್ಯುದಯದ ಸುಖವಾಗುತ್ತದೆ, ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ತೀರ್ಥಂಕರ ಪದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮೋಕ್ಷ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆಂಬುದಾಗಿ ಈ ಉಪದೇಶವಿದೆ. || ೧೩೬ ||

ಈ ಜೀವನು ಷಟ್ ಅನಾಯತನಗಳ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದಾಗಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಈಗ ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಭೇದಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಅಸಿಯಸಯ ಕಿರಿಯವಾಈ ಅಕ್ಕಿರಿಯಾಣಂ ಚ ಹೋಇ ಚುಲಸೀದೀ ।
ಸತ್ತಟ್ಠೀ ಅಣ್ಣಾಣೀ ವೇಣಈಯಾ ಹೋಂತಿ ಬತ್ತೀಸಾ || ೧೩೭ ||

ಅಶೀತಿಶತಂ ಕ್ರಿಯಾವಾದಿನಾಮಕ್ರಿಯವಾಣಂ ಚ ಭವತಿ ಚತುರಶೀತಿಃ ।
ಸಪ್ತಷಷ್ಟಿರಜ್ಞಾನಿನಾಂ ವೈನಯಿಕಾನಾಂ ಭವತಿ ದ್ವಾತ್ರಿಂಶತ್ || ೧೩೭ ||

ಅರ್ಥ :—ಒಂದುನೂರು ಎಂಭತ್ತು ಕ್ರಿಯಾವಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಎಂಭತ್ತಾನಲ್ಕು ಅಕ್ರಿಯಾವಾದಿಗಳ ಭೇದಗಳಿವೆ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅರವತ್ತೇಳು ಭೇದರೂಪರಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ವಿನಯವಾದಿಗಳು ಮೂವತ್ತೆರಡು ಇದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಸರ್ವಜ್ಞರು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅನಂತಧರ್ಮಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ಅದು ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ನಯದಿಂದ ಸತ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾರ ಮತದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞರಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸರ್ವಜ್ಞರ ಸ್ವರೂಪದ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥರೂಪದಿಂದ ಮಾಡಿ ಅದರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡಿರದಂಥ ಅನ್ಯವಾದಿಗಳು ವಸ್ತುವಿನ ಏಕಧರ್ಮವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿ ನಾವು ಹೀಗೆ ಮನ್ನಿಸಿದ್ದೇವೆ ಅದು 'ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ, ಅನ್ಯಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಇಲ್ಲ' ವೆಂದು ಅದರ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿಧಿ-ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿ ಒಂದೊಂದು ಧರ್ಮದ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರವು ಇವು **ಮುನ್ನೂರಾಅರವತ್ತುಮೂರು** ಭೇದಗಳು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಆಗಿದೆ.

ಕ್ರಿಯಾವಾದಿಗಳು-ಕೆಲವರಂತೂ ಗಮನ ಮಾಡುವುದು, ಕೂಡ್ರುವುದು, ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವುದು, ತಿನ್ನುವುದು, ಕುಡಿಯುವುದು, ಮಲಗುವುದು, ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು, ನಷ್ಟವಾಗುವುದು, ನೋಡುವುದು, ತಿಳಿಯುವುದು, ಮಾಡುವುದು, ಭೋಗಿಸುವುದು, ಮರೆಯುವುದು, ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಪ್ರೀತಿಮಾಡುವುದು, ಹರ್ಷಮಾಡುವುದು, ವಿಷಾದ ಮಾಡುವುದು, ದ್ವೇಷ ಮಾಡುವುದು, ಬದುಕುವುದು, ಸಾಯುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿವೆ. ಇವನ್ನು ಜೀವಾದಿಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾವನೋ ಓರ್ವನು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಯಾವನೋಓರ್ವನು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆಯ ಪಕ್ಷ ವಹಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಕ್ರಿಯಾವಿವಾದದಿಂದ ಭೇದಗಳಾಗಿವೆ, ಇವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಒಂದುನೂರಾ ಎಂಭತ್ತು ಭೇದಗಳಾಗಿ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಬಹಳಷ್ಟು ಆಗುತ್ತವೆ.

ಕೆಲವರು **ಅಕ್ರಿಯಾವಾದಿ**ಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಇವರು ಜೀವ ಮೊದಲಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯ ಅಭಾವ ಮನ್ನಿಸಿ ತಮ್ಮ-ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಜೀವವು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,

---

ನೂರೆಂಭತ್ತು ಕ್ರಿಯಾವಾದಿಗಳು ಎಂಭತ್ತಾನಲ್ಕು ಅಕ್ರಿಯಾವಾದಿಯ ಭೇದವಿವೆ ।
ಅರವತ್ತೇಳು ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮೂವತ್ತೆರಡು ವಿನಯವಾದಿಗಳಿಹರು || ೧೩೭ ||

ಕೆಲವರು ಏನನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಭೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಗಮನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಅಭಾವದ ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಎಂಭತ್ತಾನ್ಕಲ್ಕು ಭೇದಗಳಿವೆ.

ಕೆಲವರು **ಅಜ್ಞಾನವಾದಿ**ಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಂತೂ ಸರ್ವಜ್ಞರ ಅಭಾವ ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಜೀವವು ಅಸ್ತಿಯಿದೆಯೆಂದು ಯಾರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಜೀವವು ನಾಸ್ತಿಯಿದೆಯೆಂದು ಯಾರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಜೀವವು ನಿತ್ಯವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುವರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಜೀವವು ಅನಿತ್ಯವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುವರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಶಯ, ವಿಪರ್ಯಯ, ಅನಧ್ಯವಸಾಯರೂಪವಾಗಿ ವಿವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಅರವತ್ತೇಳು ಭೇದಗಳಿವೆ. ಕೆಲವರು ವಿನಯವಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ದೇವಾದಿಕರ ವಿನಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಗುರುಗಳ ವಿನಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಮಾತೆಯ ವಿನಯದಿಂದ ಮತ್ತು ಕೆಲವರು ತಂದೆಯ ವಿನಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ರಾಜನ ವಿನಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಎಲ್ಲರ ವಿನಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಯಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವಿವಾದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಇವರಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಭೇದಗಳಿವೆ. ಹೀಗೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತ ವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ **ಮುನ್ನೂರಾ ಅರವತ್ತು ಮೂರು ಭೇದ**ಗಳಿವೆ, ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಈಶ್ವರವಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವರು ಕಾಲವಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವರು ಸ್ವಭಾವವಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವರು ವಿನಯವಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಕೆಲವರು ಆತ್ಮವಾದಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಇವರುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗೊಮ್ಮಟಸಾರ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಭೇದಗಳಿವೆ. ॥ ೧೩೭ ॥

ಅಭವ್ಯಜೀವನು ತನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಅವನ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವು ದೂರವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಣ ಮುಯಇ ಪಯಡಿ ಅಭವ್ವೋ ಸುಟ್ಠು ವಿ ಆಯಣ್ಣಿಊಣ ಜಿಣಧಮ್ಮಂ ।
ಗುಡದುದ್ಧಂ ಪಿ ಪಿಬಂತಾ ಣ ಪಣ್ಣಯಾ ಣಿವ್ವಿಸಾ ಹೋಂತಿ ॥ ೧೩೮ ॥

ನ ಮುಂಚತಿ ಪ್ರಕೃತಿಮಭವ್ಯಃ ಸುಷ್ಠು ಅಪಿ ಆಕರ್ಣ್ಯ ಜಿನಧರ್ಮಮ್ ।
ಗುಡದುಗ್ಧಮಪಿ ಪಿಬಂತಃ ನ ಪನ್ನಗಾಃ ನಿರ್ವಿಷಾಃ ಭವಂತಿ ॥ ೧೩೮ ॥

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸರ್ಪವು ಬೆಲ್ಲಸಹಿತವಾದ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದು ವಿಷರಹಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ,ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಭವ್ಯ ಜೀವನು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಜಿನಧರ್ಮವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಿಡನು ಪ್ರಕೃತಿಯನು ಅಭವ್ಯ ಆಕರ್ಣ ಜಿನಧರ್ಮ ಕೇಳಿದರು ಕೂಡ ।
ಗುಡಮಿಶ್ರ ಕ್ಷೀರಪಾನದಿಂ ಕೂಡ ಉರಗವದು ನಿರ್ವಿಷವಾಗಲಾರದು ॥ ೧೩೮ ॥

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಯಾವುದು ಕಾರಣ ಪಡೆದು ಕೂಡ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು 'ಪ್ರಕೃತಿ' ಅಥವಾ 'ಸ್ವಭಾವ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕಾಂತ ತತ್ತ್ವಸ್ವರೂಪವಿರುವಂಥ ವೀತರಾಗವಿಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಿನಧರ್ಮವು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಂಥದ್ದಿದೆ, ಆದರೆ ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಕೇಳಿದರೂ ಕೂಡ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಸ್ವರೂಪದ ಭಾವವು ಬದಲಾಗದಿರುವುದು ಅದು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ, ಇದು ಅಭವ್ಯನ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ, ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಅಭವ್ಯರೂಪದ ಪ್ರಕೃತಿಯಂತೂ ಸರ್ವಜ್ಞಗಮ್ಯವಿದೆ, ಆದರೂ ಅಭವ್ಯನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಮಾನವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನಿಡಬಾರದು, ಇದು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವ ಉಪದೇಶವಿದೆಯೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೧೩೮ ॥

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಇನ್ನೂ ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ,—

ಮಿಚ್ಛತ್ತಛಣ್ಣದಿಟ್ಠೀ ದುದ್ಧೀಏ ದುಮ್ಮಏಹಿಂ ದೋಸೇಹಿಂ ।
ಧಮ್ಮಂ ಜಿಣಪಣ್ಣತ್ತಂ ಅಭವ್ವಜೀವೋ ಣ ರೋಚೇದಿ ॥ ೧೩೯ ॥

ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಛನ್ನದೃಷ್ಟಿಃ ದುರ್ಧಿಯಾ ದುರ್ಮತೈಃ ದೋಷೈಃ ।
ಧರ್ಮ ಜಿನಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಂ ಅಭವ್ಯಜೀವಃ ನ ರೋಚಯತಿ ॥ ೧೩೯ ॥

ಅರ್ಥ :— ದುರ್ಮತ ಎಂದರೆ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತ ಮತಗಳಿಂದ ಪ್ರರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನ್ಯಮತಗಳೇ ದೋಷಗಳಾಗಿ, ಅವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ತಮ್ಮ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ (ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದಿಂದ) ಆಚ್ಛಾದಿತವಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿರುವಂಥ ಅಭವ್ಯ ಜೀವನಿಗೆ ಜಿನಪ್ರಣೀತವಾದ ಧರ್ಮವು ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನು ಅದರ ಶ್ರದ್ಧೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :— ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಉಪದೇಶದಿಂದ ತನ್ನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಿರುವವನಿಗೆ ಜಿನಧರ್ಮವು ರುಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಆಗ ಇವು ಅಭವ್ಯಜೀವನ ಭಾವಗಳಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಅಭವ್ಯಜೀವನನ್ನಂತೂ ಸರ್ವಜ್ಞರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಇವು ಅಭವ್ಯಜೀವನ ಚಿಹ್ನಗಳಿವೆಯೆಂಬುದು ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ॥ ೧೩೯ ॥

ಹೀಗೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ದುರ್ಗತಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಕುಚ್ಛಿಯಧಮ್ಮಮ್ಮಿ ರಓ ಕುಚ್ಛಿಯಪಾಸಂಡಿಭತ್ತಿಸಂಜುತ್ತೋ ।
ಕುಚ್ಛಿಯತವಂ ಕುಣಂತೋ ಕುಚ್ಛಿಯಗಇಭಾಯಣೋ ಹೋಇ ॥ ೧೪೦ ॥

ದುರ್ಮತದೋಷದಿಂ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾವರಿಸಿದ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನಿಗೆ ।
ಧರ್ಮದಲಿ ಜಿನಪ್ರಣೀತ ಅಭವ್ಯಜೀವ ಅಭಿರುಚಿತಾ ಮಾಡಲಾರನು ॥ ೧೩೯ ॥

ಕುತ್ಸಿತ ಧರ್ಮದೊಳನುರಕ್ತ ಮೇಣ್ಕುತ್ಸಿತ ಪಾಖಂಡಿಗಳ ಭಕ್ತಿಸಂಯುಕ್ತ ।
ಕುತ್ಸಿತ ತಪ ಮಾಡುವಂಥವನು ಕುತ್ಸಿತಗತಿಯ ಭಾಜನನಾಗುವನು ॥ ೧೪೦ ॥

ಕುತ್ಸಿತಧರ್ಮೇ ರತಃ ಕುತ್ಸಿತಪಾಷಂಡಿಭಕ್ತಿಸಂಯುಕ್ತಃ ।
ಕುತ್ಸಿತತಪಃ ಕುರ್ವನ್ ಕುತ್ಸಿತಗತಿಭಾಜನಂ ಭವತಿ ॥ ೧೪೦ ॥

ಅರ್ಥ :—ಯಾವನು ಕುತ್ಸಿತ (ನಿಂದ್ಯ) ಮಿಥ್ಯಾಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ರತ (ಲೀನ)ನಿದ್ದಾನೆ, ಯಾವನು ಪಾಖಂಡಿ ನಿಂದ್ಯವೇಷಧಾರಿಗಳ ಭಕ್ತಿಸಂಯುಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ, ಯಾವನು ನಿಂದ್ಯವಾದ ಮಿಥ್ಯಾಧರ್ಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ, ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗಳ ಭಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾ ಅಜ್ಞಾನ ತಪ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನು ದುರ್ಗತಿಯನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಆದುದರಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ ॥ ೧೪೦ ॥

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತ ಇಂಥ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದಿಂದ ಮೋಹಿತನಾದ ಜೀವನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಇಯ ಮಿಚ್ಛತ್ತಾವಾಸೇ ಕುಣಯಕುಸತ್ಥೇಹಿಂ ಮೋಹಿಓ ಜೀವೋ ।
ಭಮಿಓ ಅಣಾಯಿಕಾಲಂ ಸಂಸಾರೇ ಧೀರ ಚಿಂತೇಹಿ ॥ ೧೪೧ ॥

ಇತಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವಾವಾಸೇ ಕುನಯಕುಶಾಸ್ತ್ರೈಃ ಮೋಹಿತಃ ಜೀವಃ ।
ಭ್ರಮಿತಃ ಅನಾದಿಕಾಲಂ ಸಂಸಾರೇ ಧೀರ ! ಚಿಂತಯ ॥ ೧೪೧ ॥

ಅರ್ಥ :—ಇತಿ ಎಂದರೆ ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಆವಾಸ(ಸ್ಥಾನ)ವಾದ ಈ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗಳ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕುನಯ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತ ಸಹಿತಗಳಾದ ಕುಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮೋಹಿತ (ಪ್ರಜ್ಞಾಹೀನ) ನಾದ ಈ ಜೀವನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಬಿಟ್ಟೂಬಿಡದೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಣ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ಎಲೈ ಧೀರನಾದ ಮುನಿಯೇ ! ನೀನು ವಿಚಾರ ಮಾಡು.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಮುನ್ನೂರಾ ಅರವತ್ತುಮೂರು ಕುವಾದಿಗಳಿಂದ ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತಪಕ್ಷ ರೂಪವಾದ ಕುನಯದ ಮುಖಾಂತರ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮೋಹಿತನಾದ ಈ ಜೀವನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಭ್ರಮಣಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ, ಆದುದರಿಂದ ಎಲೈ ಧೀರನಾದ ಮುನಿಯೇ ! ಈಗ ಇಂಥ ಕುವಾದಿಗಳ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡಬೇಡೆಂದು ಉಪದೇಶವಿದೆ. ॥ ೧೪೧ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಮುನ್ನೂರಾ ಅರವತ್ತು ಮೂರು ಪಾಖಂಡಿಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಜಿನಮಾರ್ಗ ದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತೊಡಗಿಸೆಂದು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಪಾಸಂಡೀ ತಿಣ್ಣಿ ಸಯಾ ತಿಸಟ್ಠಿ ಭೇಯಾ ಉಮಗ್ಗ ಮುತ್ತೂಣ ।
ರುಂಭಹಿ ಮಣು ಜಿಣಮಗ್ಗೇ ಅಸಪ್ಪಲಾವೇಣ ಕಿಂ ಬಹುಣಾ ॥೧೪೨॥

ಕುನಯಕುಶಾಸ್ತ್ರದಿಂ ಮೋಹಿತಜೀವ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವಾಸವಾದೀ ಸಂಸಾರದಲಿ ।
ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂ ಭ್ರಮಣಮಾಡುತಿರುವುದನು ಎಲೆ ಧೀರ ! ನೀ ಚಿಂತಿಸು ॥ ೧೪೧ ॥
ನೀನು ಮುನ್ನೂರರವತ್ತುಮೂರು ಪಾಖಂಡಿಗಳ ಉನ್ಮಾರ್ಗವನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ।
ಜಿನಮಾರ್ಗದಲಿ ಮನವ ನಿಲ್ಲಿಸು ಬಹು ಅಸತ್ಪ್ರಲಾಪದಿಂದೇನಪ್ಪುದು ॥ ೧೪೨ ॥

ಪಾಖಂಡಿನಃ ತ್ರೀಣಿ ಶತಾನಿ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಭೇದಾಃ ಉನ್ಮಾರ್ಗಂ ಮುಕ್ತ್ವಾ ।
ರುಂದ್ಧಿ ಮನಃ ಜಿನಮಾರ್ಗೇ ಅಸತ್ಪ್ರಲಾಪೇನ ಕಿಂ ಬಹುನಾ ॥ ೧೪೨ ॥

ಅರ್ಥ :—ಎಲೈ ಜೀವನೇ ! ಮುನ್ನೂರಾ ಅರವತ್ತು ಮೂರು ಪಾಖಂಡಿಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು (ತೊಡಗಿಸು) ಎಂಬುದು ಸಂಕ್ಷೇಪವಿದೆ ಮತ್ತು ನಿರರ್ಥಕ ಪ್ರಳಾಪರೂಪವಾಗಿ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲೇನಿದೆ ?

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹೆಚ್ಚು ನಿರರ್ಥಕ ವಚನಾ ಳಾಪದಲ್ಲೇನಿದೆ ? ಮುನ್ನೂರಾ ಅರವತ್ತುಮೂರು ಕುವಾದಿಗಳು ಪಾಖಂಡಿಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಅವರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಜಿನಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು, ಬೇರೆಡೆಗೆ ಹೋಗಗೊಡಬೇಡವೆಂದು ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲದೋಷದಿಂದ ಈ ಪಂಚಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪಕ್ಷಪಾತದಿಂದ ಮತ-ಮತಾಂತರಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ ಅವನ್ನು ಕೂಡ ಮಿಥ್ಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಪ್ರಸಂಗ ಮಾಡಬಾರದು. ಸರ್ವಥಾ ಏಕಾಂತದ ಪಕ್ಷಪಾತ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಅನೇಕಾಂತರೂಪವಾದ ಜಿನವಚನದ ಆಶ್ರಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ॥ ೧೪೨ ॥

ಈಗ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನದ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮೊದಲು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನದಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಪ್ರಾಣಿಯು ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಳೇವರ'ನಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜೀವವಿಮುಕ್ಕೋ ಸಬಓ ದಂಸಣಮುಕ್ಕೋ ಯ ಹೋಇ ಚಲಸಬಓ ।
ಸಬಓ ಲೋಯಅಪುಜ್ಜೋ ಲೋಉತ್ತರಯಮ್ಮಿ ಚಲಸಬವೋ ॥೧೪೩॥

ಜೀವವಿಮುಕ್ತಃ ಶವಃ ದರ್ಶನಮುಕ್ತಶ್ಚ ಭವತಿ ಚಲಶವಃ ।
ಶವಃ ಲೋಕೇ ಅಪೂಜ್ಯಃ ಲೋಕೋತ್ತರೇ ಚಲಶವಃ ॥ ೧೪೩ ॥

ಅರ್ಥ :—ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವರಹಿತವಾದ ಶರೀರವನ್ನು 'ಶವ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, 'ಮೃತಕ' ಅಥವಾ 'ಹೆಣ'ವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದ ಪುರುಷನು 'ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಳೇವರ'ನಿದ್ದಾನೆ, ಹೆಣವಂತೂ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಪೂಜ್ಯವಿದೆ, ಅದನ್ನು ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸುಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಇಲ್ಲವೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹೂಳಿ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದರ್ಶನದಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ 'ಕಳೇವರ'ನು ಲೋಕೋತ್ತರರಾದ ಆ ಮುನಿಸಮ್ಯಗ್ದೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೂಜ್ಯನಿದ್ದಾನೆ, ಅವರು ಅವನಿಗೆ ವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮುನಿವೇಷ ಧರಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಸಂಘದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಅಥವಾ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಿಂದ್ಯಗತಿ ಪಡೆದು ಅಪೂಜ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದ ಪುರುಷನು ಮೃತಕತುಲ್ಯನಿದ್ದಾನೆ. ॥ ೧೪೩ ॥

ಜೀವವಿಮುಕ್ತಶವವಿದ್ದರೆ ದರ್ಶನವಿಮುಕ್ತ ಚಲಶವನಿರುವನು ।
ಶವವದು ಲೋಕದಲಿ ಅಪೂಜ್ಯವಿದ್ದರೆ ಚಲಶವ ಲೋಕೋತ್ತರವಿದೆ ॥ ೧೪೩ ॥

ಈಗ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದ ಮಹಾನತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಹ ತಾರಯಾಣ ಚಂದೋ ಮಯರಾಓ ಮಯಉಲಾಣ ಸವ್ವಾಣಂ ।
ಅಹಿಓ ತಹ ಸಮ್ಮತ್ತೋ ರಿಸಿಸಾವಯದುವಿಹಧಮ್ಮಾಣಂ ॥ ೧೪೪ ॥

ಯಥಾ ತಾರಕಾನಾಂ ಚಂದ್ರಃ ಮೃಗರಾಜಃ ಮೃಗಕುಲಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಮ್ ।
ಅಧಿಕಃ ತಥಾ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಂ ಋಷಿಶ್ರಾವಕದ್ವಿವಿಧಧರ್ಮಾಣಾಮ್ ॥ ೧೪೪ ॥

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ರಾಜಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ಅಧಿಕನಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಮೃಗಕುಲ ಎಂದರೆ ಪಶುಗಳ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಮೃಗರಾಜ (ಸಿಂಹ)ವು ಅಧಿಕವಿದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಋಷಿ (ಮುನಿ) ಮತ್ತು ಶ್ರಾವಕವೆಂಬ ಈ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವು ಅಧಿಕವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಎಷ್ಟು ವ್ಯವಹಾರ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳಿವೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವು ಅಧಿಕವಿದೆ, ಅದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದವುಗಳೆಲ್ಲವು ಸಂಸಾರ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ, ಬಂಧದ ಕಾರಣವಿವೆ. ॥ ೧೪೪ ॥

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಹ ಫಣಿರಾಓ [೧]ಸೋಹಇ ಫಣಮಣಿಮಾಣಿಕ್ಕಕಿರಣವಿಪ್ಫುರಿಓ ।
ತಹ ವಿಮಲದಂಸಣಧರೋ [೨]ಜಿಣಭತ್ತೀ ಪವಯಣೇ ಜೀವೋ ॥೧೪೫॥

ಯಥಾ ಫಣಿರಾಜಃ ಶೋಭತೇ ಫಣಮಣಿಮಾಣಿಕ್ಯಕಿರಣವಿಸ್ಫುರಿತಃ ।
ತಥಾ ವಿಮಲದರ್ಶನಧರಃ ಜಿನಭಕ್ತಿಃ ಪ್ರವಚನೇ ಜೀವಃ ॥ ೧೪೫ ॥

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಫಣಿರಾಜನು (ಧರಣೇಂದ್ರನು) ಆ ಸಹಸ್ರ ಹೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾಣಿಕಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಂಪು ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ವಿಸ್ಫುರಿತ (ದೈದೀಪ್ಯಮಾನ)ವಾಗಿ ಶೋಭೆ

ಹೇಗೆ ತಾರಾಗಣದಿ ಚಂದ್ರ ಮೃಗಕುಲದಿ ಮೃಗರಾಜ ಸರ್ವೋತ್ತಮವಿವೆ ।
ಹಾಗೆ ಅಧಿಕವಿದೆ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವ ಋಷಿಶ್ರಾವಕವೆಂಬುಭಯ ಧರ್ಮಗಳಲಿ ॥ ೧೪೪ ॥

ಹೇಗೆ ಫಣಿರಾಜ ಫಣಮಣಿಮಾಣಿಕ್ಯಕಿರಣವಿಸ್ಫುರಿಸಿ ಶೋಭಿಪುದು ।
ಹಾಗೆ ವಿಮಲದರ್ಶನಧಾರಕ ಜಿನಭಕ್ತ ಪ್ರವಚನದಿ ಶೋಭಿಪನು ॥ ೧೪೫ ॥

---

೧ ಮುದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ರೋಹಇ' ಪಾಠವಿದೆ ಆದರದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ 'ರಾಜತೇ' ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ.

೨ ಮುದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ಜಿಣಭತ್ತೀಪವಯಣೋ' ಎಂಬ ಒಂದೇ ಪದರೂಪದ ಪದವಿದೆ, ಅದರದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಜಿನಭಕ್ತಿಪ್ರವಚನಃ' ಇದೆ. ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಯತಿಭಂಗವಾದಂತೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜಿನಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿರ್ಮಲ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನದ ಧಾರಕನಾದ ಜೀವನು ಇದರಿಂದ ಪ್ರವಚನ ಎಂದರೆ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಪ್ರರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಭೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜಿನ-ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವಸಹಿತ ಜೀವನ ಅಧಿಕತೆಯು ವಿಶೇಷವಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ (ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ) ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದ ಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನೇ ಹೇಳಿದೆ. ॥ ೧೪೫ ॥

ಈಗ ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನಸಹಿತವಾದ ಲಿಂಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಹ ತಾರಾಯಣಸಹಿಯಂ ಸಸಹರಬಿಂಬಂ ಖಮಂಡಲೇ ವಿಮಲೇ ।
ಭಾವಿಯ [೧]ತವವಯವಿಮಲಂ [೨]ಜಿಣಲಿಂಗಂ ದಂಸಣವಿಸುದ್ಧಂ ॥೧೪೬॥

ಯಥಾ ತಾರಾಗಣಸಹಿತಂ ಶಶಧರಬಿಂಬಂ ಖಮಂಡಲೇ ವಿಮಲೇ ।
ಭಾವಿತಂ ತಪೋವ್ರತವಿಮಲಂ ಜಿನಲಿಂಗಂ ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧಮ್ ॥ ೧೪೬ ॥

ಅರ್ಥ :—ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಆಕಾಶಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ತಾರಾಗಣಗಳ ಸಮೂಹದೊಡನೆ ಚಂದ್ರನ ಬಿಂಬವು ಶೋಭೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜಿನಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನದಿಂದ ವಿಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತಪಸ್ಸು ಹಾಗೂ ವ್ರತಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಜಿನಲಿಂಗವು ಅದು ಶೋಭೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :—ಜಿನಲಿಂಗವು ಎಂದರೆ 'ನಿರ್ಗ್ರಂಥ ಮುನಿವೇಷ'ವು ತಪವ್ರತಸಹಿತವಾಗಿ ನಿರ್ಮಲವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದು ಸಮ್ಯಗ್ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಶೋಭೆ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ॥ ೧೪೬ ॥

ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ದರ್ಶನರತ್ನವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿರೆಂದು ಈಗ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಇಯ ಣಾಉಂ ಗುಣದೋಸಂ ದಂಸಣರಯಣಂ ಧರೇಹ ಭಾವೇಣ ।
ಸಾರಂ ಗುಣರಯಣಾಣಂ ಸೋವಾಣಂ ಪಢಮ ಮೋಕ್ಖಸ್ಸ ॥ ೧೪೭ ॥

ಹೇಗೆ ತಾರಾಗಣಸಹಿತ ಶಶಿಬಿಂಬ ನಿರ್ಮಲ ಆಗಸದಿ ಶೋಭಿಪುದು ।
ಹಾಗೆ ತಪೋವ್ರತವಿಮಲ ಜಿನಲಿಂಗ ದರ್ಶನವಿಶುದ್ಧಿಯಿಂ ಶೋಭಿಪುದು ॥ ೧೪೬ ॥

ಈ ರೀತಿ ಗುಣದೋಷ ತಿಳಿದು ದರ್ಶನರತ್ನವನು ಭಾವದಿಂ ಆಧರಿಸು ।
ಸಾರವಿದೆಯದು ಗುಣರತ್ನಗಳಲಿ ಮೋಕ್ಷದ ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಿಲಿದೆ ॥ ೧೪೭ ॥

---

೧ 'ಮುದ್ರಿತ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿ 'ತಹ ವಯವಿಮಲಂ' ಎಂಬ ಪಾಠವಿದೆ. ಆದರ ಸಂಸ್ಕೃತವು 'ತಥಾ ವ್ರತವಿಮಲಂ' ಇದೆ.

೨ ಈ ಗಾಥೆಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಯತಿಭಂಗವಿದೆ. ಇದರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಜಿಣಲಿಂಗಂ ದಂಸಣೇಣ ಸುವಿಸುದ್ಧಂ' ಇರುವುದು ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ.